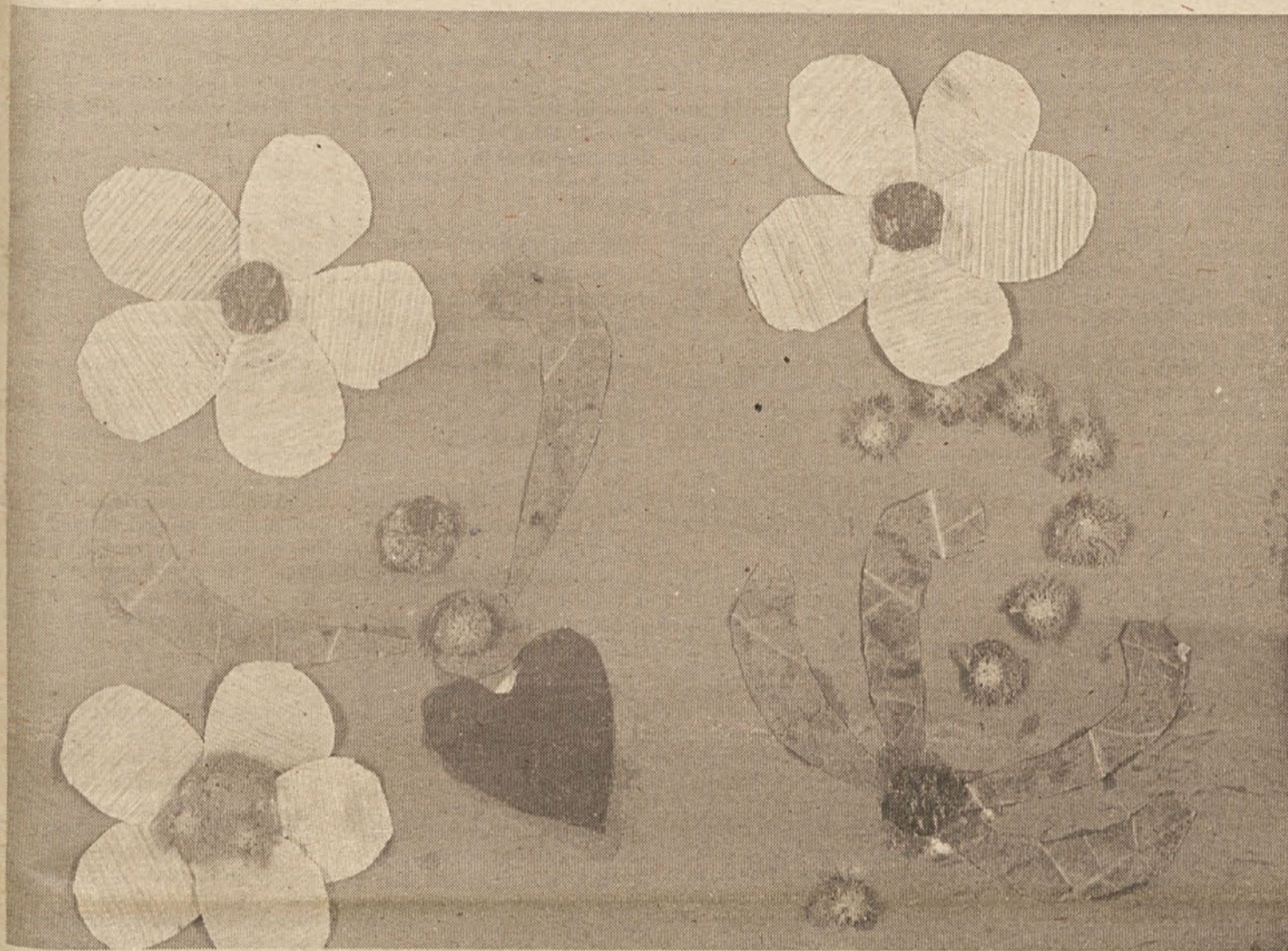

prosvetni delavec

List delavcev v vzgojnoizobraževalnih zavodih

Ljubljana, 23. maja – Leto XXVI. – Številka 10

Izток Winkler

Reforma univerze

Visoko šolstvo je v zadnjih letih v središču družbene pozornosti. Zlasti v dokumentih Zveze komunistov in v novi ustavi smo v zadnjem letu dali trajno politično in vsebinsko zasnovo za spremembe, ki jih razumemo pod pojmom „reforma univerze“. Ta zajema cel zbir malih in velikih, idejnih, socialnih, političnih, vzgojnih ter izobraževalnih rešitev. Razeza se na celoten družbeni prostor univerze, režim študija in raziskovalnega dela, mrežo visokošolskih zavodov, študentski standard, učinkovitost pouka, materialno in družbeno valorizacijo dela ter na vsa druga vprašanja, ki zadevajo tako notranje odnose in procese na visokošolskih zavodih in njihovih delih kot tudi njihovo povezanost z drugimi deli združenega dela.

Pomemben prispevek in družbeni instrument za nadaljnji razvoj visokega šolstva pa je tudi pravkar sprejeti zakon o visokem šolstvu. Zakon postavlja temeljno ureditev visokega šolstva, opredeljuje družbene smotre visokega šolstva in nakazuje pota za njihovo uresničitev.

Visoko šolstvo mora v procesu nenehnega izobraževanja vzgajati, izobraževati in usposabljati za delo in za samoupravljanje na temelju dosežkov sodobne znanosti in umetnosti. Pri tem se zavzemamo za takšno izobraževanje, ki bo temeljilo na marksizmu kot znanstveni teoriji in revolucionarni ideologiji in praksi delavskega razreda. Tako bo tudi visokošolski študij najtesneje povezan z uveljavljanjem, širjenjem in razvijanjem ideologije samoupravnega socializma. Pomembno vlogo pri tem bodo imeli tudi marksistični centri na visokošolskih zavodih in marksistični center pri centralnem komiteju ZKS.

Visoko šolstvo mora s prizadevanjem vseh udeležencev vzgojnoizobraževalne in raziskovalne dejavnosti ter v neposrednem sodelovanju z vsemi drugimi družbenimi dejavniki prispevati k razvoju ustvarjalnih sil družbe, k večji produktivnosti in rasti družbenega proizvoda, k ustrezni prenovi vzgojnoizobraževalnega dela in k oblikovanju sodobno usmerjenega socialističnega izobraževalnega sistema. S svojo dejavnostjo mora prispevati tudi k uveljavljanju in razvijanju samoupravnega socializma, socialističnega humanizma, etike in domoljubja, k utrjevanju bratstva in enotnosti med jugoslovanskimi narodi in narodnostmi ter opravljati najširše kulturno poslanstvo, posebno v razvoju slovenske kulture.

Z novim zakonom smo dobili pravno podlago za vsebinsko preobrazbo visokega šolstva, za povečanje njegove učinkovitosti in za uresničitev ustavne zasnove samoupravnih odnosov in organiziranosti, v kateri se bo visoko šolstvo ustvarjalno in enakopravno vključilo v proces združenega dela, celotno samoupravljanje pa bo postalo prevladujoč družbenoekonomski odnos, resnična pravica in dolžnost vseh udeležencev vzgojnoizobraževalnega procesa in temelj, na katerem bo potekal enotni vzgojnoizobraževalni in raziskovalni proces. Temeljna organizacija združenega dela postaja tudi v visokem šolstvu prvič integralna samoupravna skupnost pedagoških, znanstvenih in drugih delavcev ter študentov.

Velika družbena odgovornost nosilcev visokošolskega izobraževalnega procesa daje poseben značaj in posebno mesto tudi kadrovske politiki v visokem šolstvu. Novi zakon o visokem šolstvu opredeljuje socialistični idejni profil visokošolskih delavcev. Visokošolski pedagoški delavci morajo svoje vzgojnoizobraževalno delo zasnovati na marksistični misli, samoupravni teoriji in revolucionarni praksi. Takšna idejnost je pogoj za kakovosten vzgojnoizobraževalni proces in hkrati komponenta vrline, ki jih morajo imeti vsi visokošolski pedagoški delavci. Zato homo morali v kadrovske politiki tudi na visokih šolah zagotoviti izvajanje skupno dogovorjenih družbenih meril za izvolitev pedagoških delavcev, meril, ki bodo onemogočala vsako monopoli-zacijo in privatizacijo ter uveljavljala sistem vrednot, ki sestavljajo bistveno zasnovo našega družbenoekonomskega sistema.

Uresničevanje teh nalog visokošolskih zavodov ni našlo nepripravljenih. Prav v zadnjem letu so bili doseženi prvi premiki in rezultati, na podlagi katerih bo proces graditve samoupravnega socialističnega visokega šolstva kot sestavnega dela združenega dela odsej potekal hitreje in uspešneje. Ustanovljene so prve temeljne organizacije združenega dela, pripravljajo se osnutki samoupravnih aktov, povečuje se angažiranost študentov in postopoma izenčuje njihov samoupravni položaj s položajem visokošolskih delavcev ter krepi zavest o nujnosti samoupravnega organiziranja in odnosov na temelju nove ustave. Uspešno se tudi uveljavlja zavest, da sta proces uresničevanja ustavne zasnove samoupravnega organiziranja in proces vsebinske reforme visokega šolstva neločljiva in sočasna procesa.

Pot uresničevanja zakona in iz njega izhajajočih nalog bo dolga. Obsegala bo mnogo rešitev in akcij; od sestave novih statutov do oblikovanja razvojnih načrtov in novih študijskih programov. Predvsem pa bo zahtevala mnogo trdega dela in prizadevanj vseh visokošolskih in drugih družbenih dejavnikov zato, da bodo uresničeni družbeni smotri in da se bo visoko šolstvo še bolj kot doslej uveljavilo kot pomemben vzgojnoizobraževalni, znanstveni in kulturni dejavnik razvoja naše samoupravne socialistične skupnosti. Sedanja družbena aktivnost pomeni zato za visoko šolstvo, za njegov družbeni položaj in vlogo, organiziranost in odnose, ki se v njem razvijajo, pomembno prelomnico.

DRAGI NAŠ TOVARIŠ TITO

BLAZI
DRAGAN
FOR
MATJAZER
LEA
MONIKA
ZLATKO
MARTIN
GREGA
URSKA
VALERIJA
SANDI

TUDI MI MAJHNI CICIBANI IZ VRTCA KOLEZIJA,
TE ZELO DOBRO POZNAMO IN TE IMAMO RADI.

ZATO TI OB TVOJEM ROJSTNEM DNEVU
POŠILJAMO TO SKROMNO VOŠČILO S TISOČIMI
ŽELJAMI, TER Z ŽELJO, DA ŠE DOLGO OSTANEŠ
MED NAMI!

ČE UTEGNEŠ, PRIDI K NAM! NAREDILI TI BOMO
LEPO DARILLO.

PRIDI, ČAKAMO TE! TVOJI CICIBANI IN TOVARIŠICE
MALA ŠOLA-VRTEC KOLEZIJA-VIČ

Ob četrtem kongresu Sindikata delavcev družbenih dejavnost Jugoslavije

Zrcalo dosežkov in slabosti

kongres pripravljani nekateri dokumenti, o katerih že poteka javna razprava. To so: poročilo o delu sindikata med dvema kongresoma, novi statut, akcijski program in analize: Načrtovanje v družbenih dejavnostih, Temeljne značilnosti razvoja samoupravnih interesnih skupnosti, Dohodek v kulturi in svobodna menjava dela, Analiza razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v družbenih dejavnostih in Uresničevanje samoupravne socialistične preobrazbe vzgoje in izobraževanja.

Oglejmo si na kratko nekatere od teh dokumentov!

Novi statut Sindikata delavcev družbenih dejavnosti kot najpomembnejši normativni

dokument te organizacije se precej razlikuje od sedanjega. Upošteva položaj, kakršnega ima sindikat po novi ustavi ter glede na spremenjene družbenopolitične odnose, po katerih delavec v združenem delu neposredno odloča o dohodku ter vseh vprašanih dela in življenja. Natančno opredeljuje obveznosti, pravice in dolžnosti sindikata na vseh ravneh – od osnovne organizacije do občinskih, republiških in zveznih organov.

Poudariti je treba, da mora biti težišče dejavnosti sindikata in njegovega boja za delavca v osnovni in občinski organizaciji – tam, kjer se ustvarja dohodek, bije boj za socialistične samoupravne odnose in kjer se

rešujejo številna vprašanja o delu in življenju delavcev. Vse pomembnejše odločitve katerekoli sindikalnega foruma je mogoče sprejeti šele tedaj, ko pove o njih svoje mnenje tudi članstvo. Sindikat ni le svetovalac in dejavnik, ki politično pripravlja delavca na sprejemanje nekaterih pomembnih dokumentov v delovni organizaciji, občini in drugod. Kot organizacija delavskega razreda postaja ustvarjalec družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v okolju, kjer deluje, odgovoren dejavnik in enakopraven partner. Brez njegovega soglasja ni mogoče sprejeti nobenega samoupravnega spora-

(Nadaljevanje na str. 2)

Letošnjega 5. in 6. junija bo v Beogradu IV. kongres Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije. Tega največjega sindikalnega zbora prosvetnih, kulturnih, zdravstvenih, znanstvenih in drugih delavcev se bo udeležilo več kot 300 delegatov. Kongres bo kritično razčlenil in ocenil triletno obdobje družbenoekonomskega in samoupravnega razvoja družbenih dejavnosti, hkrati pa bo nakazal smernice za hitrejšo in bolj kakovostno organiziranje teh dejavnosti in njihovo vključevanje v združeno delo. Delegati bodo še posebej obravnavali dejavnost sindikata, njegove obveznosti in naloge pri reševanju številnih problemov in protislovij. V ta namen so za

Kako čez ovire?

Svet za vzgojo in izobraževanje pri republiški konferenci SZDL Slovenije je na svoji 11. seji posvetil posebno pozornost vprašanju, ki so sedaj na področju vzgoje in izobraževanja v središču pozornosti: predlogu reforme sistema izobraževanja pedagoških delavcev, družbenemu dogovoru o združevanju sredstev za gradnjo domov za učence in študente in vprašanju štipendiranja.

Predlog reforme sistema izobraževanja pedagoških delavcev pomeni prvi poskus resničnih prizadevanj za reformo celotnega usmerjenega izobraževanja. Nakazati skuša poti za čimhitrejšo usposabljanje učiteljev in vzgojiteljev, ki bodo idejno in pedagoško usposobljeni, tako da bodo kos novim družbenim in vzgojnim nalogam v vzgojnoizobraževalnem procesu. Po mnenju sveta je predlog ustrezno idejnopolitično izhodišče za nadaljnje delo, vendar pa v izhodiščih predloga ni upoštevan pravkar sprejeti zakon o visokem šolstvu; tako zajema samo nekatere profile pedagoških delavcev, ne pa vseh (npr. kadrov za izobraževanje odraslih). Ker sodi predlog v sklop celotne reforme usmerjenega izobraževanja, bi moral reševati tudi vprašanje učiteljskega kadra v srednjem in visokem šolstvu. Ni dopustno zapiranje sistema samo do ravni višje šole in odtegotvitev visokih šol, katerim zakon že v sedanji fazi nalaga odgovornost za permanentno izobraževanje pedagoških delavcev.

V javni razpravi o tem predlogu, ki jo je organiziral svet za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL v sodelovanju z medobčinskimi sveti SZDL, je bilo deležno posebne pozornosti usposabljanje vzgojiteljev za vzgojnoizobraževalne zavode. Postavili so vprašanje, ali je dvig formalne izobrazbene ravni vzgojiteljev na višjo stopnjo dovolj utemeljen z ugotovitvijo, da zahtevajo nova dognanja in vsesplošen družbeni napredek tudi bolj kakovostno vzgojno delo z otroki od tretjega do šestega leta starosti in s tem tudi večjo strokovno usposobljenost, to je višjo izobrazbo. O tem so člani sveta menili, da je treba v nadaljnji izdelavi modela šolanja analizirati vzgojnoizobraževalni in varstveni proces v predšolskih ustanovah ter ugotovili, za katere profile je potrebno tudi formalno zagotoviti višjo izobrazbo. Svet je podprl tudi zamisel, da bi z vključevanjem novincev v prvo fazo šolanja bistveno razširili mrežo na vse dosedanje gimnazije in druge srednje šole v usmerjenem izobraževanju, kjer je to mogoče, in omogočili vpis na pedagoške smeri. Treba je zasnovati čimveč pedagoških centrov oziroma dislociranih vpisov na pedagoške smeri, tako da bi zagotovili 2000 novincev, ki se bodo letos

usmerili v pedagoški poklic, možnost šolanja. Z razširjenostjo mreže bi omogočili tudi hitrejšo uresničevanje policentričnega razvoja šolstva, bistveno bi povečali število kandidatov, omilili materialne ovire (štipendije, domovi), ki mnogokrat odvrta mlade od tega poklica. Po opravljenih dveh letih šolanja in ob učinkovitejšem usmerjanju bi v tretjem letu šolanja v pedagoških centrih zagotovili enotnejše usposabljanje za pedagoške poklice. Potrebno bi bilo izdelati podoben vsebinski in organizacijski model usposabljanja kadrov v pedagoških centrih in storiti največ, kar je mogoče za hitrejšo uveljavljanje sprejetih izhodišč; zato da bi se reformna prizadevanja že letos uresničila.

ZAMUDA

Čeprav je vprašanje pomanjkanja prostora v domovih za študente in dijake eno izmed najbolj perečih in odločilnih za normalen razvoj vzgoje in izobraževanja, moramo vendarle ugotoviti, da smo z uveljavljanjem družbenega dogovora o nalogah pri samoupravnem spoznavanju o združevanju sredstev za gradnjo domov za učence in študente v zamudi. Z namenom, da bi se predlagani družbeni dogovor začel čimprej uveljavljati v praksi, da bi zbrali v skladu z resolucijo o družbenoekonomski politiki dogovorjeno višino denarja za sanacijo in izgradnjo domov in da bi vplivali na čimhitrejšo reševanje vseh perečih problemov, so člani sveta predlagali k dogovoru več dopolnitev:

- nosilka celotne akcije naj bi bila gospodarska zbornica SRS, in ne izobraževalna skupnost Slovenije kot predvideva predlog, ki naj bi tudi pomagala oblikovati posebne odbore. Ti bodo skrbeli, da bodo samoupravni sporazumi za reševanje določenega doma čimprej sprejeti in uresničeni v praksi. Izobraževalna skupnost Slovenije naj bi sodelovala predvsem pri izdelavi normativov za gradnjo domov in pri usklajevanju programa za sanacijo posameznih domov;
- v trenutni gospodarski situaciji ni primerno, da bi podpisniki izpolnjevali obveznosti iz dogovora z ustvarjenim delom v prosti soboti;
- vloga Zveze sindikatov Slovenije in ZSM Slovenije bi morala biti usmerjena v priza-

devanje, da s politično akcijo v temeljnih organizacijah združenega dela dosežejo pristop k samoupravnim sporazumom o združevanju sredstev za gradnjo določenega doma in da skrbijo za njegovo dosledno izpolnjevanje;

— izražena je bila tudi pobuda, naj bi za zagotavljanje denarja za izgradnjo domov ne obremenjevali samo gospodarskih, ampak tudi negospodarske dejavnosti.

BOLJ ORGANIZIRANO ŠTIPENDIRANJE

Svet je uvrstil v dnevni red tudi problematiko uresničevanja štipendijske politike, in sicer zato, ker se družbeni dogovor prepočasno uveljavlja v praksi, pa tudi solidarnostno prelivanje denarja se ni uveljavilo. Posledice slabega uresničevanja štipendijske politike pa je odhajanje nekaterih učencev iz šol, nevalorizirane štipendije, v nekaterih občinah pa štipendij niti ne izplačujejo. V Sloveniji je bila v prvem četrtletju 1975 zbrana manj kot polovica predvidenega denarja, vendar pa dobiva štipendije iz združenih sredstev precej več štipendistov, kot smo predvidevali (predvidevali smo 8000 štipendistov, štipendijo pa dobiva 13.408 štipendistov). Kritično pa bi morali oceniti kadrovske štipendiranje v TOZD, ki je bilo že doslej vse preveč usmerjeno v štipendiranje študentov v višjih letnikih, saj obstaja verjetnost, da TOZD prenašajo svoje štipendiste na združena sredstva. Svet je sklenil predlagati izvršnemu odboru RK SZDL naslednje možne rešitve:

- nemudoma je treba zbrati vse podatke o štipendistih in čimprej uresničiti pobudo zveze skupnosti za zaposlovanje, da bi komunalni zavodi za zaposlovanje v občinah prevzeli vse strokovne posle v zvezi s štipendiranjem. S prenosom odgovornosti za strokovno opravljanje dela na komunalne zavode za zaposlovanje bomo dosegli ne samo bolj organizirano in strokovnejše opravljanje dela, ampak tudi povezovanje usmerjanja in štipendiranja s kadrovske politiko;
- treba je zagotoviti, da služba družbenega knjigovodstva doseže realizacijo oziroma izvajanje samoupravnih sporazumov v tistih temeljnih organizacijah združenega dela, ki so jih podpisale;
- strokovna služba pri izobraževalni skupnosti SRS naj zbere podatke o delovnih organizacijah, ki še niso pristopile k družbenemu dogovoru o štipendijski politiki, ali pa so pristopile in ga ne uresničujejo. Samo tako bodo lahko družbenopolitične organizacije konkretno usmerile svojo politično akcijo;
- zagotoviti je treba, da bodo skupne komisije podpisnic samoupravnega sporazuma v občinah enakopravno obravnavale pri dodeljevanju štipendij učencev v gospodarstvu iz drugih republik glede na njihov socialni položaj;
- vsi podpisniki družbenega dogovora niso pokazali dovolj velike zavzetosti, zato delavci marsikje niso povsem seznanjeni z določili in možnostmi nove štipendijske politike. Tudi organi delavskega nadzora niso dovolj budni ob neizpolnjevanju obveznosti. Pri doslednem uresničevanju samoupravnih sporazumov bi morala imeti odločilno vlogo in posredovati pri ustreznih vodstvenih strukturah predvsem gospodarska zbornica SR Slovenije.

Ti trije sklopi odprtih problemov, ki jih je obravnaval svet, pomenijo v sedanjem času tudi najbolj močne ovire. Samo s hitro in učinkovito akcijo bomo dosegli, da bo naše šolstvo resnično stopilo na pot hitrejšega napredka.

MIRKO FABČIČ

Zrcalo dosežkov in slabosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

zuma, družbenega dogovora, statuta in drugih dokumentov. Zato mora tem bolj upoštevati mnenja svojih članov — vseh struktur zaposlenih.

Ker sestavljajo sindikat družbenih dejavnosti delavci, zaposleni na desetih področjih dela in v več panogah, je tudi novi statut usmeril težišče dela vseh forumov na dejavnost po skupinah in področjih. Največ vprašanj in problemov naj začno obravnavati odbori skupin in odbori dejavnosti. V Sloveniji in Hrvaški poteka to delo v šestih ali petih posebnih sindikatih družbenih dejavnosti, v drugih republikah in pokrajinah pa v ustreznih odborih za posamezna področja dela.

Poročilo o delu med dvema kongresoma se po vsebini in obliki razlikuje od dosedanjih klasičnih poročil. Tako kot je značilno za tovrstne dokumente, govori tudi to poročilo o dejavnosti zveznega odbora ter republikanskih in pokrajinskih organizacij sindikata. Poleg tega razčlenjuje in kritično ocenjuje razvoj samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov v družbenih dejavnostih, opozarja na dejavnike, ki so zavirali razvoj teh odnosov ter na slabosti, odpore in nerazumevanje — tudi v lastnih vrstah. Prav tako razčlenjuje težnje in smeri razvoja ter opozarja na pozitivne izkušnje iz prakse.

Namen akcijskega programa je opozoriti na nerešene probleme, naloge in obveznosti ter čimbolj določno usmeriti politično akcijo sindikata na vseh ravneh v prihodnjih štirih letih.

STROKOVNO IN DOLGOROČNO

Analize strokovno in dolgoročno razčlenjujejo celotno problematiko družbenih dejavnosti. Ti dokumenti prikazujejo, kakšni so bili v zadnjih letih družbenoekonomski in samoupravni odnosi v posameznih družbenih dejavnostih. Ob tem opozarjajo na naše in širše družbene obveznosti, smernice in naloge v politiki razvoja družbenih dejavnosti, kot jih opredeljuje zvezna ustava. Vprašanj je veliko. Naj opozorimo samo na nekatera: samoupravno organiziranje združenega dela, delovanje samoupravnih interesnih skupnosti, svobodna menjava dela, doseganje in razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje, načrtovanje kot dejavnost srednjeročnega in dolgoročnega razvoja družbenih dejavnosti, reforma vzgoje in izobraževanja — družbena naloga vseh gospodarskih, izobraževalnih in političnih dejavnikov itn.

Četrti kongres bo petnajst mesecev zatem, odkar je bila sprejeta zvezna ustava in leto dni po X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije. V času torej, ko je naša družba že sprejela najpomembnejše družbene in politične dokumente o nadaljnjem razvoju našega socialističnega samoupravnega sistema. V teh dokumentih so opredeljene tudi smernice za razvoj družbenih dejavnosti.

Partizanka, G. M., 8. a, vzgojni dom Smlednik

Kongres je priložnost za kritično oceno tega, kako smo uresničili naloge, ki izhajajo iz zvezne ustave in sklepov X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

Glede na to, da so rezultati v posameznih okoljih različni — glede na kakovost pa tudi čas, kako so se uresničevali, jih je težko globalno oceniti. Pa vseeno povejmo nekaj o tem.

Menimo, da so bili delavci družbenih dejavnosti mnogo bolj aktivni, organizirani in enotni pri sprejemanju nove ustave in sklepov X. kongresa ZKJ, kot pa so pri uresničevanju teh sklepov in načel v svojem okolju in delovni organizaciji, kjer delajo. Vzroke je prav gotovo treba iskati v tem, da se novi odnosi oblikujejo brez zgledov in izkušenj, da se šele v praksi preverjajo, popravljajo in dopolnjujejo; zato nenehno tavamo in marsikdaj zgrešimo.

ŠE VEDNO PROTI VRHU

Povedati je tudi treba, da so družbeni in politični dejavniki, znanstvene ustanove in drugi dosedanja dejavnost povečini usmerili v organiziranje združenega dela v materialni proizvodnji, družbene dejavnosti pa so bile prepučene same sebi in svojemu sindikatu. Razumljivo pa je, da vse to ne opravičuje naših slabosti. Nismo dovolj organizirali vseh strokovnih, političnih in samoupravnih sil, premalo smo se povezovali z delavci v gospodarstvu, prepočasno smo iskali poti in smeri razvoja. Kadar hočemo kaj rešiti, se še vedno obračamo „proti vrhu“ (k skupščini, skupnosti, vladi itn.), premalo pa iščemo opore pri tistih, ki so edini poklicani, da z nami rešujejo probleme.

Vse to se še posebno kaže pri reševanju vprašanj socialistične samoupravne preobrazbe vzgoje in izobraževanja. O reformi vzgoje in izobraževanja razpravljamo že nekaj let, na X. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije pa so bili sprejeti idejni temelji za to reformo. Strinjamo se, da je naš sedanji vzgojnoizobraževalni sistem ekstenziven, neracionalen, konservativen ter obremenjen z dualizmom, ki ustvarja socialne

razlike. Strinjamo se, da tako ni mogoče več naprej in da so potrebne korenite spremembe. Navdušeno smo sprejeli sklepe X. kongresa ZKJ o tem vprašanju. Razumljivo je, da smo pričakovali takojšen dogovor o izdelavi posameznih stališč, ki imajo — izločena iz besedila — spremenjen pomen. Nekateri menijo, da je treba sedanji sistem samo „popraviti“. Pojavljajo se celo take reformne težnje, po katerih naj bi nekateri vrste šol obdržale položaj, ki so ga imele dosedaj. Problematiko vzgoje in izobraževanja obravnavajo prikrito po stopnjah, čeprav je to enoten in nedeljiv proces. K temu prispevamo tudi mi, ker prepočasno opredeljujemo enotne temelje reforme. Čeprav je minilo že leto dni, še vedno nimamo projekta, po katerem naj bi republike in pokrajine — v skladu s svojimi posebnostmi in možnostmi — pripravile svoje dokumente o reformi. Vse to zmanjšuje posamezne napore in dosežke, ki sicer zaslužijo pozornost in priznanje.

Vsa ta in druga vprašanja mora obravnavati kongres. Prosvetni, kulturni, zdravstveni, znanstveni in drugi delavci v družbenih dejavnostih morajo spregovoriti o svojem materialnem in družbenem položaju, o svoji življenjski ravni, delovnih obveznostih, etičnih načelih svojega poklica in o odgovornosti pri uresničevanju socialnih pravic delavskega razreda in delovnih ljudi. Vse to bo pripomoglo, da bodo sindikat in delavci naših dejavnosti prizadevno odpravljali slabosti, družba pa bo spoznala svoje obveznosti do družbenih dejavnosti.

VASKO RAIČEVIČ

OSNOVNA ŠOLA XV. SNOUB — Belokranjska METLIKA

razpisuje naslednja delovna mesta:

ZA CENTRALNO ŠOLO V METLIKI:

- učitelja angleškega jezika
  - učitelja slovenskega jezika
  - učitelja glasbenega pouka
  - učitelja zgodovine
  - učitelja telesne vzgoje
  - učitelja tehnične vzgoje in matematike (ali fizike)
- Pogoji za vse: P ali PRU!
- psihologa, pedagoga, P

ZA OTROŠKI VRTEC V METLIKI

— dveh vzgojiteljev — VZG

Takoj je na voljo eno družinsko stanovanje in ena garsonjera, pozneje pa še dve. Prednost pri dodelitvi stanovanja imajo učitelji angleškega in slovenskega jezika, glasbenega in tehničnega pouka in ena vzgojiteljica.

Komisija za sistemizacijo delovnih mest, kadrovske in stanovanjske zadeve na OSNOVNI ŠOLI OSKAR KOVAČIČ Ljubljana, Dolenjska c. 20

razpisuje za nedoločen čas delovna mesta:

- pomočnika ravnatelja; pogoj: kvalifikacija za učitelja, 5 let delovnih izkušenj in ustrezne moralno-politične lastnosti, ki zagotavljajo uresničevanje idejno vzgojnega izobraževalnega dela;
- učitelja tehnične vzgoje; pogoj STU, PRU ali abs. PA
- učitelja gospodinjstva, polovična delovna obveznost; PRU
- dveh učiteljev za podr. šolo Ljubljana-Rudnik; U, PRU; abs. PA
- dveh učiteljev za podr. šolo Ljubljana-Lavrica; U, PRU; abs. PA
- vzgojiteljica za VVZ Lavrica
- varuške v VVZ Lavrica — starost najmanj 18 let; dokončana osnovna šola, ljubitelj otrok.

Za določen čas:

- učitelja matematike in fizike; od 1. sept. 1975 do 1. aprila 1976; PRU, P, abs. PA
  - socialnega delavca: višja šola za socialne delavce; od 1. sept. 1975 do 1. aprila 1976.
  - dveh snajilk v šoli „Oskar Kovačič“; osn. šola.
- Šola nima stanovanj. Rok za prijavo 15 dni po objavi razpisa.

ŠOLSKE DELAVNICE TEHNIŠKIH ŠOL V LJUBLJANI, Gorupova 6

razpisujejo naslednja prosta delovna mesta s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

- dveh učiteljev praktičnega pouka kovinarske stroke za montažni oddelek
- učitelja praktičnega pouka za ročno in strojno obdelavo lesa.

Pogoji:

Kandidati za razpisana prosta delovna mesta so lahko učitelji praktičnega pouka ali tisti, ki so poleg poklicne šole končali še ustrezno tehniško šolo in imajo najmanj 5 let praktičnega dela na ustreznem delovnem mestu.

Nastop službe 1. septembra 1975.

Poskusna doba traja do 6 mesecev.

Prijave z dokumenti sprejema uprava zavoda.

OSNOVNA ŠOLA BRUSNICE, občine Novo mesto

razpisuje za nedoločen čas prosti delovni mesti:

- učitelja zgodovine in zemljepisa, PRU
- učitelja telesne vzgoje, PRU ali P

Na voljo sta: trisobno in enosobno stanovanje v učiteljskem bloku.

Šole, javite se!

Vsi prosvetni delavci so naročniki našega lista na osnovni šoli Toneta Okrogarja, Zagorje ob Savi, Bršljin, Novo mesto in na posebni osnovni šoli Krško.

Prosimo šole, kjer vsi člani kolektiva prejema Prosvetnega delavca, naj nam to sporočijo!

Povezava ustvarja širša obzorja

Veliko razpravljamo o našem visokem šolstvu. Zakon o visokem šolstvu je sprejet. Ustanavljajo se posebne izobraževalne skupnosti, ki povezujejo v celoto šolanje določene smeri od začetkov — se pravi od srednje šole — do diplomskega študija. Zaradi vsega tega je naše uredništvo postavilo nekaj vprašanj profesorju dr. Janezu Batisu, prorektorju univerze v Ljubljani. Gre za to, da bi prosvetni delavci in drugi naši bralci zvedeli, kako poteka reorganizacija visokega šolstva in kaj želimo z njo doseči.

Kako se bo visoko šolstvo vključevalo v posebne izobraževalne skupnosti?

Zakon o izobraževalnih skupnostih, ki je bil razglašen lani decembra, predvideva tudi posebne izobraževalne skupnosti za usmerjeno izobraževanje. Le-te združujejo vse organizirane oblike in stopnje izobraževanja na določenem področju dejavnosti ali skupini področij. Visoko šolstvo kot področje usmerjenega izobraževanja se že vključuje v posebne izobraževalne skupnosti. Tako je bila ustanovljena izobraževalna skupnost za agroživilstvo, ki povezuje visoko in srednje šolstvo na biotehniškem področju kot izvajalce in delovne organizacije kot uporabnike. Prav tako je bila ustanovljena izobraževalna skupnost za gozdarstvo, ki povezuje izvajalce usmerjenega izobraževanja in uporabnike na področju gozdarstva. Izobraževalna skupnost Slovenije pa bo v kratkem sklenila z obema skupnostma samoupravni sporazum o izpolnjevanju skupnih nalog. Pripravljajo tudi ustanovitev izobraževalne skupnosti za lesarstvo. Drugih posebnih izobraževalnih skupnosti za sedaj še ni.

Upoštevati je treba, da je precej izobraževalnih področij, ki nimajo jasno določenega gospodarskega „zaledja“, če lahko tako rečemo, t. j. organizacij združenega dela kot uporabnikov. Zaradi tega seveda ustanavljanje posebnih izobraževalnih skupnosti ni tako preprosto oziroma ne more potekati tako hitro kakor na nekaterih drugih področjih. Za izobraževalna področja, ki ne bodo ustanovila posebnih izobraževalnih skupnosti, bo skrbela izobraževalna skupnost Slovenije.

Menimo pa, da ustanavljanje posebnih izobraževalnih skupnosti prepočasno napreduje.

Pogosto slišimo in beremo:

univerzo je treba bolj povezati z družbo; tehnološke fakultete z gospodarstvom. Kako bomo to izvedli?

Pri tem gre pravzaprav za vprašanje odprtosti univerze in visokega šolstva sploh. Univerza in vse visoko šolstvo, ki izobražuje kader za družbeno področje in gospodarstvo, mora biti tesno povezano z družbenimi in gospodarskimi dogajanjmi pri nas. Področje usmerjenega izobraževanja, kakor vzgoja in izobraževanje nasploh, je posebnega družbenega pomena. Univerza je bila tudi do sedaj povezana z družbo in z gospodarstvom prek organov upravljanja univerze in fakultet in pa s posebnimi samoupravnimi sporazumi z delovnimi organizacijami. Vendar pa te povezave še vedno niso tisto, kar bi si želeli. Novi zakon o visokem šolstvu omogoča in spodbuja še tesnejšo povezavo z družbo in gospodarstvom.

Univerza je že povezana z družbo in gospodarstvom bolj kot pa je to poznano v javnosti. Filozofska fakulteta npr. ima sklenjenih nekaj samoupravnih sporazumov z organizacijami združenega dela o medsebojnem sodelovanju zlasti na področju industrijske psihologije, etnografije in arheologije. Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo ima številne povezave in tudi samoupravne sporazume o medsebojnem sodelovanju z delovnimi organizacijami na področju farmacije, geologije, rudarstva, metalurgije, tekstilne tehnologije, mehanike, živilske tehnologije in kemije. Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ima razvito sodelovanje s številnimi organizacijami združenega dela in z nekaterimi občinskimi skupščinami. Fakulteta za strojništvo ima organizirano dolgoročno sodelovanje s številnimi delovnimi organizacijami. Medicinska fakulteta sodeluje z

zdravstvenimi organizacijami in z organizacijami združenega dela za proizvodnjo zdravil. Razvejano in organizirano povezano z delovnimi organizacijami ima biotehniška fakulteta na področjih agronomije, biologije, veterinarstva gozdarstva in živilske tehnologije. Dolgoročno in organizirano povezano z družbo in prakso imajo tudi univerzitetni inštituti, ki jim prav to sodelovanje prinaša precej denarja.

Menimo, da je treba takšno povezovalno in sodelovalno v prihodnje še bolj razvijati in s tem seznanjati tudi javnost. Res je sicer, da so možnosti povezovanja posameznih delov univerze z družbo in gospodarstvom različne, vendar pa obstajajo in jih bo treba povsem izrabiti.

Trajanje študija se pogosto navaja kot velika izguba — tako glede kadrov kot tudi glede denarja. Kako bomo dosegli skrajšanje študija, ne da bi zmanjšali usposobljenost diplomantov?

Študij na fakultetah in visokih šolah traja sedaj 4 leta, le na medicinski fakulteti in na veterinarskem oddelku biotehniške fakultete 5 let (10 semestrov), na fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo in na fakulteti za elektrotehniko pa 4 leta in pol (9 semestrov). Verjetno da trajanja študija na fakultetah ne bo mogoče bistveno skrajševati. Seveda pa je problem v tem, da večina študentov ne konča šolanja v štirih ali petih letih. Reforma visokošolskega študija bo morala prispevati tudi k rešitvi tega vprašanja. Sprotni študij, ki so ga nekatere fakultete že uvedle, bo bistveno pripomogel k temu, da bo v štirih in petih letih ali nekaj več diplomirala večina absolventov visokošolskega študija. Če se nam bo posrečilo visokošolski študij spremeniti iz pedagoškega procesa v pedagoško raziskovalni proces, pri katerem bodo študenti aktivno sodelovali, se ni bati, da bi z naših fakultet in visokih šol v prihodnje prihajali manj usposobljeni diplomanti. K temu bo pripomogla tudi dokončna ureditev studentskega standarda: pravilno štipendiranje, da bi omogočili študij vsem sposobnim, pred-

vsem pa tudi delavski in kmečki mladini, izgradnja študentskih domov in drugo. Pri tem ne smemo pozabiti, da bo potrebno še več denarja za visoko šolstvo; le tako bo mogoče te naloge uspešno opraviti. Več denarja pa bomo pridobili tudi s skrajšanjem študija absolventov in z zmanjšanjem osipa v vseh letnikih. Prihranek bomo lahko namenili posodabljanju študija in boljši opremljenosti fakultet.

Seveda pa je treba upoštevati, da je reforma visokošolskega študija proces, ki ga ni mogoče opraviti od danes do jutri. Potrebne bodo tudi spremembe v našem mišljenju in v naših navadah v zvezi z reformo študija.

Kdo je odgovoren za krčenje ali racionaliziranje učne snovi? Za aktualizacijo učnega načrta fakultet?

Fakultete imajo študijske komisije, ki spremljajo študij, pregledujejo učne načrte in programe ter predlagajo fakultetnim organom in profesorjem, nosilcem predmetov, spremembe. Predavatelji oziroma nosilci predmetov pa so seveda tudi sami dolžni sproti uvajati novosti v programe. Pri tem morajo upoštevati število ur po študijskih načrtih. Teh namreč ni mogoče sproti spreminjati.

Programi za predmete v učnem načrtu pa so nosilci predmetov dolžni vsako leto pregledati, jih dopolnjevati in opuščati zastarelo snov.

Študijsko komisijo ima tudi pedagoško znanstveni svet univerze. Ta usklajuje delo fakultetnih komisij in opravlja skupne naloge. Študijske komisije pri univerzi in pri fakultetah imajo zelo odgovorno delo tudi pri reformi visokošolskega študija.

Kako bi zmanjšali velikanski osip po prvem letniku?

Vprašanje osipa po prvih letnikih študija je zelo pereče, saj, po naših podatkih, uspešno konča prvi letnik komaj polovica vpisanih študentov. Za osip je več vzrokov. Visokošolski študij se razlikuje od učenja v srednji šoli. Novinci imajo težave pri uvajanju v študij in okolje na visokošolskih zavodih. Nekateri so tudi premalo seznanjeni s svojim prihodnjim

poklicem in se na hitro odločajo za študij, za katerega nimajo nagnjenja niti sposobnosti, kasneje pa se razočarani vpisujejo na druge fakultete. Na naših fakultetah, razen na medicinski, ni omejenega vpisa, pa se dogaja, da se na nekatere fakultete, v oddelke in študijske smeri vpisuje mnogo več kandidatov, kakor bi jih praksa potrebovala, in seveda tudi mnogo več, kakor prenesajo zmogljivosti fakultet. V takih primerih je v prvih letnikih nujna stroža selekcija in s tem seveda tudi večji osip.

Za velik delež osipa je kriv tudi t. i. fiktivni vpis v prve letnike. Študenti se vpisujejo zaradi tega, da si pridobijo status študenta in z njim nekatere pravice in ugodnosti, za študij pa jim je kaj malo mar. Večji ali manjši osip je seveda odvisen tudi od urejenosti študentskega standarda, t. j. od pravilne štipendijske politike in možnosti bivanja študentov v študentskih domovih.

Pri vzrokih za osip v prvih letnikih ne moremo mimo nezadostnega usmerjanja in svetovanja že v srednji šoli pred vpisom na fakultete, pa tudi ne mimo tega, da ni organizirane priprave dijakov v zadnjih razredih za vpis na visoke šole.

Kako odpraviti vse te pomankljivosti? K boljši informiranosti precej pripomorejo vsakoletni informativni dnevi, ki jih prirejajo fakultete za dijake zadnjih razredov srednjih šol. Na teh srečanjih zvedo dijaki vse o vpisu in študiju in o potrebah po strokovnjakih za določena področja in o možnostih zaposlitve po diplomu. Novi zakon o visokem šolstvu pa nalaga visokošolskim organizacijam združenega dela, da s samoupravnim sporazumom skupaj z drugimi delovnimi organizacijami organizirajo načrtne priprave kandidatov za visokošolski študij. To bo zahtevna naloga, ki se je morajo visokošolski zavodi takoj lotiti.

Tudi reforma srednjega šolstva in tesnejša povezava vsega usmerjenega izobraževanja bo pripomogla k boljši pripravi kandidatov za študij na fakultetah in visokih šolah in k zmanjšanju osipa po prvem letniku.

Želimo usmerjati mlade ljudi

na določene fakultete na tiste pač, ki pripravljajo strokovnjake za deficitarne poklice. Kakšnih ukrepov, poleg propagande in štipendij, se name-rava družba lotiti?

Zelo pomembno je usmerjanje mladih ljudi za določene poklice, ki so družbi in gospodarstvu potrebni. Ob neomejenem vpisu na visokošolske zavode je toliko bolj potrebno najprej opredeliti kadrovske potrebe za vsa področja. Le-te bi morale biti osnova za svetovanje in usmerjanje. Na žalost teh potreb še nimamo opredeljenih za vsa področja oziroma za vse stroke. V zvezi s tem bo nujno potrebno okrepiti službe za svetovanje in usmerjanje. Na podlagi opredeljenih kadrovskih potreb bo treba usmerjati tudi štipendijsko politiko, selekcijo na visokošolskih zavodih, v izjemnih primerih pa tudi omejiti vpis za študij tistih strok in poklicev, ki jih družba in gospodarstvo manj potrebuje. Pri načrtovanju kadrovskih potreb sodeluje tudi univerza.

Ko govorimo o usmerjenem izobraževanju, nam je za nekatere študijske smeri popolnoma jasno, s katero panogo v gospodarstvu se bodo povezovale. Kako pa bo npr. z ekonomsko in pravno fakulteto — te strokovnjake potrebujejo vsa podjetja; isto velja za druge interdisciplinarne stroke. Kako je s prosvetnimi poklici, ki jih neposredno ne potrebuje nobeno podjetje?

Veliko si obetamo od opredeljene resničnih potreb po kadrih glede na srednje in dolgoročne načrte razvoja naše republike. To bo podlaga za ukrepe, ki bodo potrebni na fakultetah in visokih šolah v zvezi s šolanjem kadra za določena področja.

Fakultete in visoke šole, ki izobražujejo strokovnjake za več področij družbene dejavnosti in gospodarstva, se bodo povezovale s tistimi organizacijami združenega dela, ki potrebujejo največ njihovih kadrov. Fakultete in visoke šole, ki izobražujejo strokovnjake za področje prosvete in kulture, pa se bodo povezovale z ustreznimi skupnostmi za te družbene dejavnosti.

VPRAŠANJA:
NEŽA MAURER

Zgled reforme visokega šolstva

Organizem sarajevske univerze

Pogovor predstavnikov republiških prosvetnih listov s predstavniki visokega šolstva in družbenopolitičnih organizacij republike Bosne in Hercegovine

V vseh naših republikah si že več let prizadevajo, da bi ustvarili sodobno, socialistično samoupravno visoko šolstvo. Spoznali smo, da je reforma visokega šolstva zakonita nujnost, zapoved časa in odsev družbenih potreb. Klasičnemu akademizmu in „nedotakljivosti“, ki sta bila svinčena dediščina tradicije, je odzvonilo. Ugotovitev je jasna, ostaja pa vprašanje, kako čimprej in čimbolje na novo pot. Odpori, neuspehi, pa tudi uspehi na vseh naših univerzah so logični spremljevalci razvojne poti visokega šolstva, ki je dolgotrajen proces. Gotovo pa je, da je univerza v Sarajevu dosegla v sorazmerno kratkem času izredno veliko. Morda kdo še vedno skeptično gleda na „hiter bosanski korak“ visokega šolstva, češ da so ti uspehi doseženi na škodo zahtevnosti. Lahko ga prepričamo z dejstvi: sarajevska univerza je organizem, ki je prejel krepko transfuzijo — novo, mlado kri sodobnega časa. Gre namreč za novo kvaliteto: korenito in zelo hitro so se spremenili odnosi na relaciji študent — profesor in nasprotno: z uvajanjem novih oblik dela so posodobili študij in povečali obojestransko odgovornost do družbe. Jasno je, da se tu in tam še ponovi tradicionalna bolezen v telesu visokega šolstva, vendar prevlada zdrava reformna smer, ki dobiva čedalje več pristašev tudi med nekdajnimi nasprotniki.

Z željo, da bi naše bralce seznanili z dosežanimi dosežki, izkušnjami in težavami na poti reforme visokega šolstva, smo se udeležili pogovora s predstavniki sarajevske univerze in drugih družbenopolitičnih organizacij republike Bosne in Hercegovine. Ta pogovor je v bistvu nadaljevanje lanskoletnih pogovorov na isti univerzi. Lanski, pa tudi letošnji pogovor je pripravilo uredništvo Prosvetnega lista iz Sarajeva s

sodelovanjem sarajevske univerze. Temo o reformi visokega šolstva, predvsem o prehodnosti v njem, smo obravnavali z več vidikov. In še tale podatek: na večini fakultet je v prvem semestru opravilo uspešno izpite več kot 50 % študentov. To je vsekakor dosežek v primerjavi s prejšnjimi rezultati.

Srečali smo se z rektorjem sarajevske univerze prof. dr. Zdravkom Besarovićem, iz-

redno neposredno, dinamično osebnostjo, z drugimi predstavniki univerze in s predstavniki družbenopolitičnih organizacij republike BiH. Na naša vprašanja so zavzeto odgovorjali še: prorektor, predsednik univerzitetnega sveta, predstavniki fakultete in akademij sarajevske univerze, predstavniki izvršnega sveta BiH, pomočnica republiškega sekretarja za izobraževanje in kulturo, predstavniki republiške konference SZDL, mestne konference ZK Sarajeva, predstavnik glasbene akademije in predstavnik skupnosti za visoko šolstvo.

ODGOVORNO DELO — ZANESLJIVI USPEHI

Če na kratko strnemo ugotovitve pogovora, dobimo tole podobo sarajevskega visokega šolstva:

Nosilni stebel vseh prizadevanj za reformo življenja in dela univerze je po mnenju udeležencev pogovora močna organizacija ZK na univerzi, še posebno po izvedeni reorganizaciji in vključevanju osnovnih organizacij v občinske organizacije ZK, kamor sodijo posamezne fakultete.

Med največje uspehe gotovo šteje razumevanje potrebnosti

reforme visokega šolstva in odločnost v boju za njena načela pri večini predavateljev in študentov. Zelo naglo se krepki samoupravno povezovalne med fakultetami in višjimi šolami z združenim delom v gospodarstvu, kar pomeni močnejše in hitreje vključevanje visokega šolstva v družbeno delo in širši družbeni pregled delovnih uspehov na fakultetah. Zelo so izboljšali povezavo med pedagoškim in znanstvenim delom na univerzi, z znanstvenimi ustanovami, raziskovalnimi centri, zavodi, klinikami in laboratoriji v gospodarstvu. Velik uspeh je tudi racionalizacija učnih procesov, ki povečuje delovne obveznosti predavateljev in študentov. Uvedli so nove, sodobne oblike študija: seminarje, pogovore, delne izpite, ki omogočajo nenehno preverjanje znanja. Študenti lahko opravijo izpite takrat, ko zmorejo. Uresničujejo načelo „leto za leto“, kar pomeni, da morajo opravljati izpite sproti. Študenti bolj neposredno sodelujejo v učnem in znanstvenem procesu. S tem so dosegli večjo kakovost študija in večji uspeh. (Poprečna ocena se je dvignila na 7,3, število diplomiranih se je povečalo kar za 36,4%.) K boljšemu uspehu je pripomogla tudi revizija učnih načrtov, ki še vedno traja. Uvedli so

42-urni delovni teden, pri katerem zavzemajo predavanja 20 do 25 ur, druge ure pa dopolnjujejo seminarji, konzultacije, individualno delo in druge oblike dela. Postopoma se krepki materialni temelji visokega šolstva in znanstvenega dela na univerzi. Visoko šolstvo se postopoma osvobaja proračunskega načina financiranja. Začeli so ga dolgoročno načrtovati skladno s potrebami združenega dela; tako so odprli nove fakultete v Banjaluki, Mostarju, Zenici, Tuzli. Njihove študijske smeri se podrejajo značilnostim in potrebam kraja. Omenjene fakultete vse hitreje napredujejo; pri tem jim pomaga sarajevska univerza. Nenehno krepijo in pomlajujejo kadrovske strukture na fakultetah. Za predavatelje bodo skušali pridobiti strokovnjake iz gospodarstva in družbenih dejavnosti — seveda take z naslovom doktorja ali magistra te ali one panoge. Družbenoekonomski položaj študentov se spreminja vedno hitreje, izboljšuje se njihova socialna struktura, zvišuje se družbeni in osebni standard. Sistem kreditiranja in štipendiranja je odvisen od uspešnosti in kakovosti študija. Velik prispevek k reformi visokega šolstva je prav gotovo konstituiranje Zveze socialistične mladine na fakultetah,

akademijah in visokih šolah v enotno mladinsko organizacijo, ki je grajena po načelih partijske organizacije na univerzi.

Na sarajevski univerzi še vedno primanjkuje predavateljev. Kaže, da je eden izmed vzrokov tudi neustrezen osebni dohodek, ki je bil doslej vezan pretežno na skupnost za visoko šolstvo. Po predvideni predlagani integraciji oziroma konstituiranju enotnih organizacij združenega dela, ki bi zajele inštitute, zavode, klinike z oddelki in posamezne katedre sarajevske univerze, obstajajo možnosti, da bodo predavatelji in asistenti pridobivali svoj dohodek iz treh virov: iz znanstvenega, predavateljsko-izobraževalnega in rutinskega dela. Najvažnejša značilnost življenja in dela univerze v Sarajevu pa so prav gotovo doslednost, vztrajnost, in ne nazadnje, načrtno delo vseh dejavnikov, ki sodelujejo pri reformi visokega šolstva.

Veliko imajo še nerešenih problemov, porajajo se novi, ki jih bodo reševali skupno in dosledno, ne da bi pri tem izgubili revolucionarni zalet.

To je sarajevska univerza, ki dinamično, ustvarjalno oblikuje sodobno skulpturo visokega šolstva.

TEA DOMINKO

čim bolje se bomo poznali

V treh letih trije centri

Izvršni odbor izobraževalne skupnosti Slovenije je 25. aprila obravnaval pripombe in dopolnila k predlogu zakona o visokem šolstvu. V obširni obravnavi sprememb posameznih členov so ugotovili, da so bila vsa dopolnila izvršnega odbora smiselno sprejeta, mnenje članov odbora pa je usklajeno s predlagateljevimi; zato bodo na novo oblikovano besedilo posredovali skupščini te interesne skupnosti.

Nato so razpravljali o pripombah in dopolnilih odborov in komisije skupnosti izobraževalne skupnosti k družbenemu dogovoru o osnovah in merilih za določanje osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov delegatov in voljenim ali imenovanim funkcionarjem skupnosti. Ko so se odločali za ali proti uvedbi tako imenovanih „sejnin“, so se zavzeli za varčevanje tudi na tem področju. Glasovali so proti predlogu, vendar s pripombo, da morajo tako ravnati vsi in ne nekateri. Nesmiselno bi namreč bilo, da bi del delegatov na seji sejnino prejel, drugi pa ne, čeprav so njihove delovne obveznosti popolnoma iste. Obravnavali so tudi pripombe k družbenemu dogovoru o sredstvih rezerv izobraževalnih skupnosti in vzgojnoizobraževalnih organizacij združenega dela ter se zavzeli za 10 in ne 12-odstotno rezervo, kot pred-

laga sedanje besedilo dogovora. Razpravljali so o predlogu razdelitve investicijskih sredstev za gradnje novih srednjih šol. Pri pregledu 16 vlog je pristojna komisija upoštevala: resolucijo o družbenoekonomski politiki, družbeno verificiran program gradnje, potrebno dokumentacijo za izdajo gradbenega dovoljenja, zagotovilo, da je investicija opredeljena v občinskem družbenem dogovoru o razporejanju dohodka, osebnih dohodkov in nekaterih drugih osebnih prejemkov ter gibanju, obsegu in strukturi skupne porabe v letu 1975, denar, ki ga ima izobraževalna skupnost Slovenije za investicije in zagotovljeno lastno udeležbo. Komisija je tako ugotovila, da izpolnjujejo vse našete pogoje vloge šolskega centra v Tolminu, tehniškega šolskega centra v Celju in centra poklicnih šol v Murski Soboti. Po tem predlogu bodo tolminski in murskosoboški center sofinancirali v višini 60 odstotkov predračunske vrednosti, šolski center v Celju pa v višini 30%. V treh letih bi morala odšteti izobraževalna skupnost Slovenije v ta namen 78 milijonov 200 tisoč dinarjev. V tem času bi zgradili tri centre usmerjenega izobraževanja in tako podprli družbeno prizadevanja za gradnjo potrebnega šolskega prostora.

NADJA PENGOV

Novi člani Zveze komunistov

Ob 30-letnici osvoboditve so imeli na gradbeni tehniški šoli v Ljubljani slovesnost, na kateri so odkrili spomenik padlim profesorjem in dijakom — ob tem pa pripravili že tradicionalni sprejem dijakov v zvezo komunistov. Lik komunistov in idejo komunistov, ki so in morajo ostati avantgarda, je orisal inž. Andrej Bremec, sekretar osnovne organizacije na gradbeni tehniški šoli. V zvezo pa so sprejeli 22 dijakov.

L. L.

Obletnica mature

Nekdanji dijaki in dijakinje V. c razreda učiteljskega v Mariboru, ki so končali šolanje leta 1967, naj se zbero na obletnico mature 30. maja 1975 ob 19. uri pri Orlu. Podrobne informacije dobite na naslov: Aco Saje, Slovenčeva 111, Ljubljana, tel.: 341-916.

10. obletnica mature

Nekdanji dijaki in dijakinje V. a in V. b razreda učiteljskega v Novem mestu, ki so končali šolanje leta 1965, naj se zbero na 10. obletnico mature, 7. junija 1975, ob 18. uri v hotelu Kandija. Informacije dobite na naslov: Nada Vodlan-Gerčan, osnovna šola Alojz Hohkrait, Trbovlje, tel.: 821-168.

Inštitut za pedagoška raziskovanja v Beogradu prireja v sodelovanju z oddelkom za pedagogiko filozofske fakultete v Beogradu, pedagoškim inštitutom pri univerzi v Ljubljani in pedagoškim društvom SR Srbije

Simpozij o metodoloških problemih v pedagoškem raziskovanju

Simpozij bo od 4. do 6. junija 1975 v Beogradu, v mali dvorani Doma inženjera i tehničara, ulica Kneza Miloša št. 9/III. Na simpoziju bodo udeleženci predstavili več kot 30 referatov, koreferatov in poročil, v katerih bodo obravnavali:

1. Teoretično metodološke probleme marksistične pedagogike
2. Možnosti modeliranja in merjenja pedagoških pojavov in procesov
3. Metode, postopke in instrumente v pedagoškem raziskovanju (specifičnost njihove uporabe v posameznih področjih vzgojnoizobraževalne dejavnosti)

Kotizacijo za gradivo in udeležbo na simpoziju v znesku 500 din nakazite do 31. maja 1975 na žiro račun št. 60806-603-6959, Institut za pedagoška istraživanja, Dobrinjska 11/III, Beograd.

Temeljna izobraževalna skupnost Brežice Po skoraj sto letih nova šola

Že lani je minilo devetdeset let, odkar je bila na Bizeljskem zgrajena osnovna šola, ki jo uporabljajo še danes. Pred nekaj desetletji so se s to šolo kaj radi pohvalili, danes pa ni več dorasla najosnovnejšim zahtevam sodobne šole. Zunanost zgradbe se v vseh letih ni dosti spremenila, notranost pa je bila

Ravnatelj osnovne šole Rok Kržan (Foto: T. Urbas)

spričo potreb večkrat preurejena. V šolo so v zadnjem času napeljali vodovod in uredili centralno ogrevanje. Tudi učilnice in druge prostore so preuredili in tako storili vse, kar se je dalo.

Misel, da bi na Bizeljskem zgradili novo šolo, je stara že skoraj desetletje. Letošnje jesen, vsaj tako vse kaže, se jim bo dolgoletna želja končno uresničila. Pred dnevi so delavci že začeli graditi novo šolo, ki bo stala v neposredni bližini

izmenah kar 135 učencev in učenk.

— Pouk imate torej v dveh izmenah?

„Drugače sploh ne gre! Višji razredi imajo pouk dopoldne, nižji popoldne, dva oddelka male šole pa prav tako dopoldne. Telovadnice dolgo nismo imeli. Zdaj smo preuredili eno od učilnic v telovadnico. Imamo tudi igrišče za šolo. Da bi kar najbolj učinkovito omilili prostorsko stisko, poskušamo seliti učence iz razreda v razred, predvsem pri pouku biologije in kemije ter zgodovine in zemljepisa. Pet učilnic v šoli nam ne dovoljuje, da bi razvijali tudi obšolske dejavnosti, za katere je med učenci zares veliko zanimanje. Za vse, kar lahko storimo in kar smo storili, imamo na voljo le pet prostorov, med katerimi meri največji okoli 60, najmanjši pa 44 kvadratnih metrov!“

— Občani brežiške občine ste že drugič glasovali za samopriskupnik, s katerim gradite v vaši občini šole in vzgojnovarstvene zavode. Potem ko sta bili z denarjem, zbranim s samopriskupnikom občanov, zgrajeni osnovni šoli v Brežicah in Cerkljah, ste po programu prišli letos tudi vi na vrsto za gradnjo osnovne šole in oddelkov vzgojnovarstvenega zavoda. Zanima nas, kdaj bo nova šola predvidoma nared, koliko bo stala in ali boste v njej imeli dovolj prostora za redno šolsko delo in razvoj obšolskih dejavnosti, ki se v sodobni šoli vedno bolj uveljavljajo?

„Naša nova šola bo po seda-

Skoraj stoletje stara osnovna šola na Bizeljskem je kljub nekaterim notranjim preureditvam že zdavnaj odslužila svojemu namenu. Zadaj že raste nova sodobna šola. (Foto: T. Urbas)

sedanje. Staro in novo šolo bo ločilo le šolsko športno igrišče.

„Osnovno šolo na Bizeljskem,“ pripoveduje njen dolgoletni ravnatelj ROK KRŽAN, „obiskuje v letošnjem šolskem letu nekaj več kot 220 učencev in učenk. Naša šola je edina na širšem območju Bizeljskega. Obiskujejo jo učenci in učence iz 12 vasi, ki štejejo skupno okoli 2.750 prebivalcev.“

— Torej imate tudi v vaši šoli veliko nevednosti, ki vam jih nalagajo vsakodnevni prevozi učencev iz oddaljenih vasi in zaselkov v šolo?

„Pred leti, ko še nismo imeli svojega avtobusa, smo se zares srečevali z vrsto skoraj nerešljivih problemov. Sedaj, vsaj tako menim, s prevozom naših učencev v šolo in nazaj domov nimamo posebnih težav. Šolski avtobus opravi vsak šolski dan dvakrat svojo redno krožno progo, po kateri se vozi v dveh

njih zagotovilih nared najbrž že ob začetku prihodnjega šolskega leta, najkasneje pa ob našem občinskem prazniku, to je 28. oktobra.

Šola bo montažna in v njej bo: osem učilnic s kabinetni, kuhinja, jedilnica, večnamenski prostor, v katerem bodo knjižnica, telovadnica in dva prostora za predšolsko varstvo otrok. Po sedanjih izračunih bo šola skupaj z opremo stala skoraj milijardo starih dinarjev.

— Ob vseh težavah v stari stavbi na celodnevno šolo najbrž še niste upali pomisliti. Kako pa bo potem, ko se boste preselili v nove prostore?

„Prvi pogoj za uvedbo celodnevne šole je enozimski pouk. Če ga hočemo uvesti, bomo za normalno delo nujno potrebovali še nekaj prostorov v sedanji šoli!“

TONE URBAS

Šmarje pri Jelšah Nove šole

Dogodki, ki so se zvrstili v šmarski občini pred prvomajskimi prazniki, bodo dali bistven pečat nadaljnemu razvoju tamkajšnjega šolstva.

Pristava, prijetna vasica ob glavni prometni žili v Obsotelju, je 24. aprila praznovala rojstni dan nove šolske stavbe. Lanski junjski potres je urejeno in vzdrževano šolo tako razmajal, da ni bila več sposobna za šolsko delo. Solidarnost 24 mariborskih delovnih organizacij, katerih imena so oveko-večena po pročelju stavbe, je omogočila izgradnjo nove šole. Slovesnega odprtja šole so se udeležili zastopniki samoupravljavcev vseh 24 delovnih organizacij. Montažna stavba s popolno opremo in učili je stala 3,8 milijona din. Zgradilo jo je podjetje Marles; v stavbi so 4 učilnice, večnamenski prostor in vse pritlikline, potrebne za delo šole. Vseh 180 pristavskih učencev je v tem šolskem letu gostoljubno sprejela pod svojo streho šola v Podčetrtku. Odslej se bodo vozili tja le učenci višjih razredov, učenci nižjih razredov pa bodo ostali doma v novi šoli.

Naslednji dan, 25. aprila, so vzdali temeljni kamen za novo telovadnico, prostore za predšolsko vzgojo in ambulanto pri šoli v Podčetrtku. Financiranje celotne izgradnje v višini nekaj nad 7 milijonov je prevzela Ljubljanska banka. To je dar Ljubljanske banke pionirjem iz Podčetrčka, ki so že pred mnogimi leti začeli uvajati pionirsko hranilno službo in jo razvili tako, da je postala vzorec drugim šolam v Sloveniji in tudi v drugih republikah. V zadnjem obdobju se je ta pionirska hranilna služba začela širiti tudi med učence naših zdomcev v Nemčiji.

27. aprila, na dan OF je bila v Šentvidu pri Grobelnem ob odprtju nove šole množična manifestacija bratstva in enotnosti med prebivalstvom SR Bosne in Hercegovine ter SR Slovenije. Udeležili so se je številni najvišji republiški

funkcionarji obeh republik in veliko domačega prebivalstva.

Tudi šentviška šolska stavba je bila po potresi onesposobljena za nadaljnje šolsko delo. Izgradnjo nove šole so prevzeli delovni ljudje Banjaluke, ki so s tem v resnici potrdili solidarnost s prebivalstvom šmarske občine, ki ga je prizadel potres. Šola ima štiri učilnice, večnamenski prostor, prostor za predšolsko varstvo in vse ustrezne pritlikline; je povsem opremljena, urejena pa je tudi okolica.

ERNEST REČNIK

Srečanje

Izobraževalna skupnost, predstavniki sindikata in vodstvo osnovne šole Kočevje so 26. aprila pripravili zanimivo in prijetno srečanje prosvetnih delavcev občine Kočevje in pobratene občine Dolina pri Trstu. Za to priložnost so organizirali nastop folklorne skupine France Marolt, ki je v zgodovinskem Šeškovem domu u Kočevju prikazala najlepše ljudske plesne iz slovenskih pa tudi iz drugih jugoslovanskih pokrajin. Družabno srečanje s pogostitvijo in plesom pa je bilo v avli nove osnovne šole Kočevje. Goste je v imenu izobraževalne skupnosti pozdravil Ciril Štrumbelj, skupina treh učencev osnovne šole pa jim je izročila nageljne. Stanovskim tovarišem iz Kočevja so predstavniki iz pobratene občine Dolina prinesli album s fotografijami znamenitih kulturnih spomenikov v zamejstvu. Ogladali so si šolsko poslopje, zanimali so se za kabinetni pouk, za fotografijo, ogledali so si zbirke učil, likovne izdelke in izdelke učencev pri tehničnem pouku. Prijateljsko srečanje je bilo pripravljeno, tako da so vsi, še posebno pa gosti odšli z najlepšimi vtisi in prijetnimi spomini. Prosvetne delavce iz Kočevja so ob slovesu povabili na povratno srečanje, ki naj bi bilo 31. maja v Dolini pri Trstu.

VILKO ILC

Vabili

Delovna skupnost osnovne šole Jakobski dol vabi vse učitelje, ki so kdajkoli poučevali na tej šoli, na svečano otvoritev prenovljene in nove stavbe v soboto, 24. maja 1975 ob 10. uri.

Vse učitelje, ki so službovali na osnovni šoli Dornava, vabimo na otvoritev nove šole in vrtca, ki bo 25. 5. 1975. Zbirališče bo pri stari šoli od 9. do 10. ure.

Kolektiv

OSNOVNA ŠOLA VOJKA ŠMUC IZOLA

ponovno razpisuje prosto delovno mesto:

— pomočnika ravnatelja, U razr. pouka, PRU ali P (s polovično učno obveznostjo)

Stanovanja ni,

Razen navedenih pogojev morajo imeti kandidati moralne in politične lastnosti za opravljanje dolžnosti prosvetnega delavca.

OSNOVNA ŠOLA FRANC OSOJNIK PTUJ

razpisuje za nedoločen čas prosta delovna mesta:

— dveh učiteljev telesne vzgoje za vadbo ženskih in moških oddelkov — pogoj PRU telesne vzgoje s strokovnim izpitom

— učitelja likovne vzgoje — PRU

— učitelja za drugi razred na podružnični šoli Grajena — pogoj: U in končan seminar MOM.

tem bolje bomo delali

Ob 30-letnici srbskega Prosvetnega pregleda

Ognjemet prijateljstva

Ognjemet prijateljstva — iskrene besede in prisrčne čestitke prosvetnemu listu Srbije, Prosvetnemu pregledu. Vse to se je zilo v slap priznanja glasilo, ki praznuje letos 30-letnico svojega rojstva. Rodil se je hkrati z našo svobodo. Oba, rojena v mukah in odrekanju, sta naša skupna radost in naš ponos. Doseženi uspehi so tudi naše veselje, podpora prizadevanim sodelavcem lista za vsestranski napredek našega samoupravnega socialističnega šolstva pa tudi naša dolžnost.

DVOJNO SLAVJE V BEOGRADU

Srečali smo se na slavnosti seji izdajateljskega sveta in delovne skupnosti Prosvetnega pregleda konec aprila v slavnostno okrašenih prostorih študentskega kulturnega centra v Beogradu. Slovesnosti so se udeležili predstavniki političnega in kulturnega življenja: sekretar zveznega Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije Vasko Raičević, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Srbije Krsta Avramović, sekretar izvršnega biroja Đorđe Lazić, članica IS Srbije Olga Nikolić, sekretar za znanost in izobraževanje mag. Vladimir Stefanović, predsednica Sindikata družbenih dejavnosti Srbije Pauna Petrović, predsednik izdajateljskega sveta Mihajlo Pantelić, predstavniki zavoda za šolstvo republike

lovena skupnost Prosvetnega pregleda nam je pripravila slavnostno kosilo v hotelu Mažestik in tovariški večer v hotelu Palas, kjer sta nas združila pesem in bratsko kolo... Eno je gotovo: trdne vezi vztrajno spletajo pot prijateljskega sodelovanja in razumevanja med našimi narodi.

NAJBOLJŠI KRONIST RAZVOJA ŠOLSTVA

Prosvetni pregled, list prosvetnih delavcev Srbije, je bil ustanovljen 24. aprila leta 1945 kot glasilo ministrstva prosvete Srbije. Nekajkrat se je preimenoval, njegova vloga pa se v treh desetletjih ni spremenila: je tolmač novih idej in eden izmed organizatorjev prosvetnih delavcev Srbije. Seznanja jih s strokovnimi navodili za delo in razlaga temeljno idejno usmeritev. Lahko rečemo, da je bil list v tem času uradni tolmač

Glavni in odgovorni urednik Prosvetnega pregleda Milija Knežević (Foto: M. R. Janković)

za boj proti ostankom sovražne dejavnosti. Prosvetni pregled je ves čas dajal priznanje tem hrabrim prosvetnim delavcem, tudi sedaj se jim zahvaljuje. Na straneh lista lahko najdemo zapise o III. plenumu CK KPJ, ki je razpravljala o idejnih problemih vzgoje in izobraževanja, o uradnih dokumentih uvajanja družbenega upravljanja in njegovi uporabi v praksi. List je sodeloval pri reformi šolstva leta 1958, pri strokovnem izobraževanju delavcev v gospodarstvu, razlagal je ustavo leta 1963 in prve korake samouprave v našem šolstvu.

NENEHNO V AKCIJI

Tudi sedaj spodbuja uvajanje novih idej in metod pouka. Je v prvih bojnih vrstah za reformo vzgoje in izobraževanja na temeljih resolucije X. kongresa ZKJ.

Iz njegove vsebine, ki je obogatena s praktičnimi nasveti za delo pri posameznih predmetih in za posamezne vrste šol, lahko razberemo široko paleto prosvetne tematike: o strokovnih, organizacijskih in idejnih vprašanjih pouka ter vzgoje in izobraževanja. V številnih komentarjih se je list opredelil do posameznih najaktualnejših, strokovnih, idejnih in političnih vprašanj. Organiziral je veliko akcij, nekatere

izmed teh so postale celo tradicionalne, npr. januarski dnevi prosvetnih delavcev, kjer se sreča okrog 10.000 učiteljev. List je med drugim pripravil več razstav prosvetnih delavcev — slikarjev, izdal publikacijo literarnega ustvarjanja prosvetnih delavcev Jugoslavije in ustanovil klub prosvetnih delavcev pisateljev, v katerem je okrog 200 članov, združenih pod skupnim glasilom Ime. List se tudi sedaj ukvarja z akcijo Najboljši učitelj.

Marksistično izobraževanje učiteljev in socialistična vzgoja mladine sta bila nenehno v središču pozornosti Prosvetnega pregleda — tudi taktat, ko so marksizem proglasili za „eno izmed ideologij“. List je vedno dosledno poudarjal, da je marksizem znanost in ideologija, na kateri mora temeljiti vzgojno-izobraževalno delo v Jugoslaviji. Da bi uresničil te težnje je ob koncu lanskega leta začel izdajati zbirko Marksizem in izobraževanje, ki zajema 70 brošur v štirih velikih ciklih. Naslovi tem: Temelji marksizma, Uporabni marksizem, Aktualne teme in Pedagoške teme. Prosvetni pregled je ocenjen kot dovolj informativen, strokoven, vedno idejno in politično angažiran po usmeritvah komunistične partije in objektivno poročevalec. To je brez dvoma lepo priznanje in hkrati spodbuda za nadaljnje delo.

List bo tudi v prihodnje posvetil posebno pozornost reformi vzgoje in izobraževanja, širil pozitivne izkušnje dela samoupravnih interesnih skupnosti pri razvoju raziskovalnega in znanstvenega dela, povezovalju gospodarstva in izobraževanja, spremljal izobraževalni program radija in televizije, spodbujal kulturnoumetniško ljubiteljsvo v šolah in drugod ter sproti obveščal o sodobnih dosežkih v drugih republikah in v svetu. Omeniti moramo še prizadevanja tega časopisa za dobro sodelovanje z vsemi prosvetnimi listi Jugoslavije, ki je že doslej doseglo zelo lepe uspehe.

TEA DOMINKO

Dragocen pripomoček vsakemu pedagogu

(Ob izidu letošnje prve številke revije Vzgoja in izobraževanje)

Uvodnik prinaša nadaljevanje in konec aktualnega prispevka Renate Mejak Samoupravljanje s temelji marksizma (nekatere možnosti za aktiviranje učencev). Avtorica nakazuje številne gledi, kako doseči čimvečjo aktivnost učencev glede na specifičnost vzgojnoizobraževalnih smotrov pri pionirskem delu tega pomembnega predmeta.

V sestavku Glasbena šola in celodnevna osnovna šola razčlenjuje Miran Hasel nekatera vprašanja, ki se pojavljajo na področju glasbenega šolstva v zvezi z uvajanjem celodnevnih osnovnih šol.

Tistim, ki skrbijo za poklicno usmerjanje na osnovni šoli, bo dobrodošel prispevek Marjane Lovšin Osnovna šola in poklicno usmerjanje. Avtorica govori o poklicni vzgoji, usmerjanju, svetovanju in spremljanju učencev pri nadaljnjem šolanju ali na delovnem mestu.

V članku 15 let delavskih univerz Jože Valentinčič razčlenjuje vprašanja, ki se pojavljajo na področju delavskih univerz. Zavzema se za kadrovske in materialno krepitve ter spremembo financiranja teh tako pomembnih ustanov.

Janez Rotar piše o učenju civilice. Aktualen in zelo koristen je prispevek Tončke Metelko Prosti čas učencev v celodnevni osnovni šoli. Prispevek bo veliko pomagal številnim kolektivom, ki se pri-

Celodnevna šola

Poglobljanje znanja — ne pa razširjanje

Dosežki dosedanje osnovne šole in njena rastoča vloga v družbi so temelj, na katerem gradimo celodnevno šolo. Razlogov za celodnevno šolo pa je več, in to izredno tehtnih:

— pedagoški: v celodnevni šoli so dane večje možnosti za umsko, telesno, estetsko in družbeno vzgojo;

— sociološki: sodobna družina ima v naši družbi določene dolžnosti pa tudi potrebe — šola je torej tudi dopolnitev družinske vzgoje, obenem pa navaja otroke na delo in življenje v kolektivu;

— ekonomski: s tem ko starejšim odvzema skrb, se povečuje njihova produktivnost;

— kulturni: v celodnevni šoli je mogoče načrtno razvijati kulturne navade in potrebe;

— zdravstveni: organiziran in zdrav režim razdelitve dela — učenja, sproščanja, prehranjevanja;

— enakopravnost: družine si niso enake po svojem ekonomskem položaju — celodnevna šola pa to neenakost med šolarji precej odpravlja.

To so misli s tretjega hrvaškega republiškega posvetovanja o celodnevni šoli. Podaljšano bivanje, ki je uvedeno že na mnogih šolah, je samo pot k celodnevni šoli. Kajti naša družba mora in zmore doseči to, kar je spoznala za pravilno na področju vzgoje in izobraževanja.

Na obširnem posvetovanju, ki je privabilo učitelje in predstavnike zavodov za šolstvo iz vseh republik in pokrajin, so razčlenili tudi delo celodnevni šoli — na temelju zgledov; prikazali so zapreke, ki ovirajo hitrejšo širjenje celodnevnih šol. Med te sodijo:

— prostor: kjer so učenci vezani samo na en ali dva prostora ter jim primanjkuje telovadnic, igrišč in zelenih površin, gotovo ni mogoče govoriti o možnostih za celodnevno šolo; še za podaljšano bivanje je težko;

— denar: celodnevna šola terja približno tretjino (včasih tudi nekaj več) denarja kot dosedanja oblika šole; če bo naša družba sposobna ta denar zbrati in namensko vlagati — se bo mreža celodnevnih šol širila;

— za Slovenijo naj dodam še število ustrezno kvalificiranih prosvetnih delavcev, kar pa v sosedni republici za zdaj še ni problem; tam je učiteljev dovolj.

Samo daljše bivanje v šoli še ne pomeni celodnevnih šol. Lahko se nam celo zgodi, da ob koncu leta razočarani ugotovimo, kako „naša prizadevanja niso obrodila sadov“. Zakaj? Učencem smo predvsem govorili, kaj in kako naj ravnajo ali se učijo. Nismo pa se potrudili, da vse, kar je možno, sami praktično delajo. Sami naj iščejo podatke. Sami naj tudi učijo součence. Predvsem pa naj sami naredijo vse tisto, kar jim bo napravilo življenje in delo v šoli prijetnejše, zanimivejše in vsebinsko bogatejše. K pojmom učenje in vzgajanje je nujno treba pridružiti še delo. Kajti delo uči in vzgaja; lahko bi rekli, da je to najboljši način samoizobraževanja in samo-

vzgoje. Če dosežemo enakovreden delež praktičnega dela v celodnevni šoli, bo njena vrednost v primerjavi z dosedanjjo šolo neprecenljiva.

Znano je, da ljudje najbolj znano ceniti svoje delo. Otroke pa — razen na kmetih — povečini vzgajamo le v porabnikih: reklame govore otrokom, kajti ti ne čutijo, da je denar plačilo za delo in ga trošijo brezobzirno in namerno. Če pa jih v vsakdanji šolski praksi naučimo, da je delo edina možnost osebnega in družbenega razvoja, se bomo izognili prenekateremu negativnemu pojavu pri mladini. Delovne možnosti in navade pa lahko ustvarimo v celodnevni šoli samo, če to praktično delo načrtno organiziramo. Učitelj mora biti razgledan in sposoben organizator.

Učenci pa morajo biti povezani v dober kolektiv, ki se zna medsebojno spodbujati, kritizirati in tudi pohvaliti. Tu se tudi začne osnova tako imenovanega pouka samoupravljanja. S teorijo in predavanji gotovo ne! Samoupravljanje potrebujemo ob delu — zato se lahko razvija samo ob delu. Ob tem se razvije tudi čut odgovornosti in medsebojnega zaupanja (mislim tudi med učitelji in učenci). Predvsem od učitelja je odvisno, ali bosta učenje in delo v celodnevni šoli privlačna, od njegove ljubezni do predmeta, šole in otrok; pa tudi od njegovih sposobnosti. Ogronma je razlika, če se zane pouk na primer s pesmijo — ali pa z naštevanjem napak in prestopkov, ki so jih učenci zagrešili prejšnji dan.

Učni uspeh se v celodnevni šoli po dosedanjih podatkih zvišuje. Da ne bomo brez potrebe vnaprej skeptični: čež nekaj let bomo ugotovili, kakšno ceno smo plačali za to. V razvoju otrok mislim. Ali smo dovolj razvijali in dajali možnosti — tudi za njihov telesni in ustvarjalni razvoj. To je namreč pri nadaljnjem študiju, pa tudi pri delu, natančneje — v življenju sploh — izredno pomembno. Zgolj učenje pa je pravzaprav reprodukcija podanega gradiva.

Celodnevna šola prevzame tudi mnogo večji del vzgoje, kot jo je imela doslej. To pomeni, da bi vsi učitelji (tudi strokovni) nujno morali biti usposobljeni tudi za vzgojitelje; tako naj bi na strokovnih šolah pedagogika in metodika zavzeli dosti pomembnejše mesto kot doslej. Potrebujemo tudi več šolskih psihologov, pedagogov in zdravnikov.

Ta dejstva — navedena glede na izkušnje v celodnevni šolah — naj bodo kačipot pri nadaljnjem delu. Delovnega človeka je namreč mogoče vzgojiti in usposobiti samo tako, da ga vključimo v praktično delo tedaj, ko mu je to želja in doživljajo. Zamujena kasneje ni mogoče popravljati. Sposobnosti so lahko večje — toda zanimanja ni! Enako je z vzgojo tovarštva, kolektivnosti. Vloga celodnevnih šol je s tega zornega kota izredno velika pa tudi spodbudna.

NEŽA MAURER

Obramba in zaščita za srednje šole

Na zadnji seji strokovnega sveta za vzgojo in izobraževanje, ki je bila na zavodu SRS za šolstvo letošnja 24. aprila, so poleg drugih predmetnikov in učnih načrtov sprejeli tudi učni načrt obrambe in zaščite za srednje šole. Na podlagi zakona o splošni ljudski obrambi, ki je bil sprejet pred dvema letoma, je zvezni sekretar za to področje izdal nalog za uvedbo pouka obrambe in zaščite na vsem ozemlju Jugoslavije. Predmetnik in učni načrt sta enotna za vso Jugoslavijo. Namesto sedanjih 70 ur pouka bo imel ta predmet 130 ur. V zdravstvenih šolah pa je predmet zasnovan tudi kot strokovna pomoč pri elementarnih nesrečah. Srednje šole bodo že jeseni začele delati po novem predmetniku.

DRAGO NOVAK

Na slovesnosti (Foto: M. R. Janković)

Srbije, nekdanji uredniki Prosvetnega pregleda in dolgoletni sodelavci, glavna in odgovorna urednica Učiteljske gazete iz Moskve Nadežda Parfemovna, predstavniki prosvetnih listov republik in pokrajin in številni drugi javni in kulturni delavci.

V prisrčnem ozračju študentskega doma sta se zvrstila uvodna beseda predsednika republiškega sveta sindikata Krste Avramovića in izčrpen referat glavnega in odgovornega urednika Prosvetnega pregleda Milije Kneževića ob 30-letnici lista. Sekretar zveznega Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije Vasko Raičević je podelil odličje zveznega sindikata Prosvetnemu pregledu za dolgoletno požrtvovalno delo. Zvrstile so se tople besede priznanja glavne in odgovorne urednice Učiteljske gazete iz Moskve Nadežde Parfemovne in vseh urednikov prosvetnih listov Jugoslavije, ki so hkrati izročili darila glavnemu uredniku Miliji Kneževiću. V počastitev visokega jubileja se je delovna skupnost lista odločila za izdajo Pedagoškega zbornika in podelila pismene zahvale najzaslužnejšim, dolgoletnim sodelavcem lista. Iz tega srečanja smo poslali pozdravno brzojavko tovarišu Titu.

Po slovesni seji je bil sprejem, ki ga je za goste pripravil predsednik Sveta Zveze sindikatov Srbije Krsta Avramović. De-

Na večernem tovariškem srečanju. Z leve proti desni: glavna in odgovorna urednica Učiteljske gazete iz Moskve Nadežda Parfemovna, njena prevajalka in sekretar zveznega sindikata delavcev družbenih dejavnosti Vasko Raičević.

RADIO IN ŠOLA

Radio naj govori!...

V knjigi o obleganem Leningradu „Devetsto dni“ Harrisona Salisburyja je ohranjeno tudi pretresljivo pričevanje o starcu, ki se je — potem ko je v večini leningrajskih okrožij utihnil radio — ob dveh palicah prijel v radijsko hišo in rekel: „Poglejte, če kaj potrebujete, če gre za pogum — v redu. Celo če je treba zmanjšati delež hrane. To lahko sprejmemo. Toda radio naj govori. Brez tega je življenje preveč strašno. Brez tega je kot v grobu. Prav tako!“

Zdi se, da je to zahtevo, željo, potrebo mogoče razumeti samo ob razmerah obleganega mesta, kjer v praznih, mrzlih in temnih stanovanjih molče umirajo njegovi prebivalci od lakote in vsega hudega. Zahtevo, željo, potrebo, da neki človeški glas prek radijskega sprejemnika napolnjuje zlovesno tišino in zamoti turobne misli. A so še druga, manj turobna, če že ne bolj vedra pričevanja. Na primer tista o KRICAČU, ki je med oddajanjem praznih ulic okupirane Ljubljane, čeprav novice, ki jih je lahko posredoval, niso bile najbolj sveže in program niti tehnično niti vsebinsko ni mogel zadovoljevati kakih estetskih potreb. Bilo je pomembno že to, da je tu, da govori. Tako pomembno, da so okupatorji preprosto pobrali prebivalstvu vse sprejemnike,

potem ko so obupali nad tem, da bi ga izsledili in utišali.

Na prvi pogled se zdi, da ta bridka zgodovinska skušnjava potrjuje mnogo poznejše teze ameriškega sociologa Marchala Mc Luhana o integrativni moči elektronskih medijev „per se“, ker je medij pač že sam sporočilo, ne glede na to, kaj sporoča. Toda res je ravno nasprotno, razen če vzamemo za „mero“ človeško degradiranega „poslušalca“, ki mu morajo nenehno udarjati na ušesa ritmično imenovane zabavne glasbe zato, da ne more slišati svojih misli. Toda v primerih, o katerih govorimo, očitno ni bilo tako. Natančnejši premislek nam pokaže, da je bila v obeh primerih „integrativna moč medija“ zelo odvisna od „vsebine sporočila“. Tako v obupnih razmerah obleganega mesta kot v okupirani Ljubljani, kjer je ilegalno delo zahtevalo strogo konspiracijo in veliko mero nezaupljivosti, ki je ljudi osamljala, je bilo sporočilo malone enako: Nisi sam, ki se bojuješ, trpiš, upaš; bojujemo se za isto stvar, naše trpljenje in naši upi so skupni. Na tej in takšni vsebini sporočila je bila utemeljena združujoča moč „medija“ tolikšne intenzivnosti, da je podobne v normalnih razmerah preprosto ni mogoče doseči.

Ali pa to hkrati pomeni, da je pomembna zgodovinska skušnjava vojnih dni brez vrednosti v času, ko na množičnih shodih že tridesetih podoživljamo ekstatična občutja zmagoslavja?

Včasih se res — žal — zdi, da je tako, ali pa se zdi, da smo na skušnjo pozabili. Morda celo to, da nekritično sprejemamo Mc Luhanovo tezo o sporočilu medija „kot takega“, torej tezo, ki prevedena v kritični jezik ne pomeni nič drugega kot to, da kapitalistični, meščanski svet ni več zmožen nobenega integrativnega sporočila in to svojo nezmožnost razglasa za edino, večno in za vse veljavno pravilo. Implikacije te teze pa so daljnosežne in zastrašujoče. Ne le da človeka skrči na pasivni privesek komunikatorja, temveč mu v načelu odreka potrebo in sposobnost po aktivnem komuniciranju, po oddajanju sporočila, ki bi ga povezovalo z drugimi ljudmi v človeško skupnost. Na prvi pogled se zdi tudi to, da je dokončna osamitev individua, osamitev v smislu zadnje periferne celice, nekega pošastnega organizma, do katerega še sežejo sporočila in ukazi iz središča sistema, samo dosledna izpeljava „notranje narave“ elektronskih medijev, ki ne dopuščajo komunikacije v nasprotni smeri. Še preden je nemški pesnik in esejist Hans Magnus Enzensberger to tezo teoretično razkrinkal kot misti-

fikacijo tehnike, so jo praktično zanikali tisti kmetje v nekaterih predelih Srbije in Hrvaške, ki so tako rekoč množično kupovali oddajnike, tekmovali z njihovo izhodno močjo in ustvarjali individualne „programe“ za svojo okolico.

Radijski „profesionalci“ so ta anarhistični poskus individualnega komuniciranja — očitno z mešanimi občutki — strnili v radijski dokument, ga posredovali Evropi in svetu in poželi složen aplavz: Zares izvirno in enkratno, hkrati pa tako amatersko primitivno, da se (profesionalci) lahko od srca nasmejemo, ne da bi se čutili kakorkoli ogroženi v svojem položaju. Tako je v vsesplošni zabavi in smeju odkorakala mimo nas priložnost, da bi se zamislili nad silovitostjo te amaterske potrebe po oddajanju sporočila, jo analizirali in se iz tega kaj naučili.

H. M. Enzensberger je v omenjenem eseju razkrinkal „enosmernost“ medijev kot ideološko mistifikacijo s preprostim argumentom, da je vsak radijski sprejemnik tudi potencialni oddajnik, kar je dosegljivo z razmeroma preprostim tehničnim posegom. Vendar se mu ta tehnična možnost komunikacije zdi razmeroma malo pomembna ob nemoči izoliranega posameznika v sodobnih kapitalističnih družbah nasproti velikanskim združbam, ki so monopolizirale komunikacijska sredstva, prav tako pa tudi nasproti profesionalcem, ki jih podpira armada strokovnjakov za psihološko manipuliranje množice poslušalcev. Nasprotno pa se Enzensberger nikakor ni voljan smejati nad silovitostjo potrebe po komuni-

riranju, nad potrebo, na kateri konec koncev počiva tudi širjenje mreže sprejemnikov (radijskih in TV), ki jih ne glede na vsa razočaranja obdaja nevidna avreola iluzije, da ljudi povezujejo. Rešitve notranjega protislovja med tehničnimi možnostmi komunikatorjev in družbenimi odnosi, v katerih so te možnosti monopol, Enzensberger seveda ne vidi tako naivno kot naši kmečki amaterji, namreč v individualnem pošastanju teh sredstev, temveč v njihovem podružbljanju.

Tu se moramo vrniti na začetek, k tistemu umirajočemu leningrajskemu starcu, in se po tistem vprašati, koliko ljudi bi se oglasilo in s kakšnim glasom, če bi iznenada utihnilo brnenje „zvočne kulise“, ki jo včasih komaj še zaznavamo. Poziv k takemu samospraševanju in razmišljanju bi bil — ob sklicevanju na izjemne vojne okoliščine — seveda čista demagogija, če ga ne bi nemudoma preoblikovali v vprašanje oziroma v nenehno spraševanje, je v vsakem trenutku izkoriščena potencialna integrativna moč „medija“ v razmerah, ki so (s stališča ustvarjalcev in izvajalcev programa seveda) neskončno bolj zahtevne in zapletene. To pa je — z drugimi besedami — tudi vprašanje, koliko je izraz množično komunikacijsko sredstvo izraz resničnega stanja stvari, koliko pa je samo evfemizem za enosmerno sporočanje, izobraževanje, zabavo.

To vprašanje pri nas nikakor ni novo in ga niti ne postavljamo znova zato, ker — nešteto krat odločno postavljeno — že ne bi vplivalo na usmeritev in kakovost programov. Postav-

ljamo ga zato, ker ga je treba nenehno znova zastavljati, da bi nam bila vedno pred očmi zapletenost naloge. Res je, da smo jo slej ali prej tako ali drugače reševali, včasih povprek in po bližnjicah, ki ne vodijo nikamor. Včasih tudi tako, da smo prisegali na neposredno udeležbo delavcev in kmetov v programu kot edino zveličavno rešitev, in se je potem izkazalo, da smo temu kmetu in delavcu, od vseh strani obdanemu s šolanimi glasovi in verbalno spretnostjo profesionalcev, napravili medvedjo uslugo, ker je kljub najboljšim namenom vendarle učinkoval kot amater, celo n glede na tehtnost svojega sporočila.

A to je samo eden izmed dokazov, da naloga ni tako preprosta. Najprej zato ne, ker je „medij“ nekako okužen po svoji tradicionalni enosmernosti in s to okuženostjo na drugi strani povzroča indiferentnost poslušalcev, njihov občutek, da „medij“ ni njihov, ne glede na to, kaj govori. Torej ni zadnja naloga v tem sklopu dejavno prizadevanje za poslušalčovo pozornost, to, da ga učimo poslušati. Morda je to poglavitna naloga programov, ki jih posebej imenujemo izobraževalne in o njih vsakih štirinajst dni govorimo v tej rubriki Prosvetnega delavca. Nikakor pa ni edina naloga; nad njo se gradijo prizadevanja, da bi — govorč iz najbolj avtentične ljudske skušnje in iz najglobljih težnj — radio oblikoval skupni duhovni prostor samoupravne socialistične skupnosti, da bi v tem smislu res govoril v imenu vseh dobronamernih, da bi v resnici združeval, da bi postal potreba, želja, zahteva: Naj radio govori!

rz

ARMADA SMO VSI

„Zdravo, mladi gojenci našega letalstva!“

„Prepotoval sem ves svet in obiskal veliko ustanov in šol, toda take šole — po organizaciji, videzu, opremljenosti, sestavi učencev in lepoti — še nisem videl.“ (Tito ob obisku letalske gimnazije „Maršal Tito“ v Mostarju, aprila leta 1971)

Od podvigov prvih partizanskih pilotov — narodnih herojev Franja Kluza in Rudija Čajevca, maja 1942, pa do današnje štirinajste generacije učencev letalske gimnazije „Maršal Tito“ so minila skoraj štiri desetletja. Od prvih partizanskih letal „potez-25“ in „brege-19“ do najmodernejših jeklenih ptic, do usposabljanja prihodnjih oficirjev — pilotov jugoslovanskega vojnega letalstva je kratko obdobje na uri zgodovine, toda vsebinsko bogato in uspešno.

V pravem sredozemskem okolju, med cipresami in borovci, v gozdu razkošnega zelenja je ta posebna vzgojno-izobraževalna ustanova — šola — internat, letalska gimnazija „Maršal Tito“. Mostar, sončni hercegovski lepoteč, je tudi topel, škrben in dober gostitelj mnogim mladeničem iz vseh krajev naše države. V njem rastejo od svoje zgodnje mladosti pa do prvih začetkov mladeniške dobe. Štiriletno šolanje v tem kraju se neizbrisno vtisne v spomin vsakega gojenca. Prišli so od vsehovod: iz Slovenije, Hrvaške, Srbije, Kosova, Vojvodine, Črne gore, Makedonije, Bosne in Hercegovine. Med njimi so tudi Madžari, Slovaki, Čehi, Bolgari, Rusini...

Pridejo in prinesejo s seboj ozračje in značilnosti svojega rojstnega kraja, odidejo pa obogateni z domoljubjem do vse naše dežele, s socialistično zavestjo in občutkom enakopravnosti vseh.

Kadar završi v učilnici na poligonu, v telovadnici v vseh

jezikih naših narodov in narodnosti, občutite Jugoslavijo, tako kot malokje. Vsakdo vam ponosno pove: smo mala Jugoslavija. Tako vam poreče tudi vsak prebivalec Mostarja, če ga vprašate, kje je gimnazija „Maršal Tito“.

Letalska gimnazija „Maršal Tito“ je svojevrstna šola, pa tudi šola, ki je podobna drugim. Vzgojnoizobraževalni proces poteka v tej šoli prihodnjih čuvarjev socialističnega neba po usmerjenem programu naravoslovno-matematične smeri. Čvrsta in jasna programska usmeritev temelji na marksističnem svetovnem nazoru; s tem je prežet tudi ves vzgojnoizobraževalni proces.

POBUDNIKI: ZVEZA KOMUNISTOV IN MLADINA

Predrag VULIĆ, polkovnik letalstva, je direktor šole. Pove vam, da izvaja celoten izobraževalni in vzgojni program izredno usklajen team strokovnjakov, izkušenih in odličnih učiteljev, ki dosegajo v skoraj idealnih delovnih razmerah zelo dobre uspehe. Na primer: v enem izmed oddelkov je izdelalo v prvem polletju letošnjega šolskega leta 95% gojencev. Ni dvoma: zavidljiv učni uspeh za srednjo šolo.

Veliko podporo in uglašenost skupnemu delu učencev in učiteljev dajeja organizaciji Zveza komunistov in Zveza socialistične mladine. Disonanc ni. Izredno pomembno vlogo ima

Tovariš Tito na obisku v tej posebni vzgojnoizobraževalni ustanovi

razredni starešina, ki vam kadarkoli odpre dosje za vsakega učenca — od tedaj, ko je prišel v ta veličastni hram učenosti, pa do tedaj, ko odide na izpopolnjevanje v letalsko vojaško akademijo. S fantastično natančnostjo je vse posneto, opaženo in zabeleženo zato, da bi iz šole prišli najboljši.

Idealne možnosti za delo in učenje ter brezplačno šolanje zelo motivirata gojence. Obleka, hrana, kulturno, zabavno in športno življenje — ter celo potni stroški, kadar grejo gojenci domov na počitnice — vse je brezplačno. Tudi žepnino dobe, in sicer od 80 din v prvem razredu do 180 din v zadnjem, IV. razredu.

Preden se začno učiti letenja, morajo učenci skozi sistem brezhibno organiziranega kabinetskega pouka. Ta je povsem moderniziran; ne manjka niti televizija zaprtega kroga. V knjižnici je 45.000 knjig. In še ena izmed posebnosti te šole: učenci, ki pridejo vanjo, prebijejo deset dni na taborjenju, kjer izenačujejo znanje iz srbo-

hrvaškega jezika in matematike. Naslednji mesec izenačujejo tudi drugo znanje, ki so ga prinesli iz osnovne šole. Tak začetek šolanja v teh vzgojnoizobraževalni ustanovi — zdravstveni, intelektualni in idejno-politični izbor kandidatov ob najbolj zavzetem delu učiteljev in vseh zaposlenih — zagotavljajo, da prihajajo iz letalske gimnazije „Maršal Tito“ kakovostno uposobljeni absolventi. Ob koncu šolanja jih je že več kot 85% članov Zveze komunistov.

RAZKOŠJE SVOBODNIH DEJAVNOSTI

Da bi se mlad človek razvil v čimbolj popolno in skladno osebnost, organizirajo s posebno pozornostjo svobodne dejavnosti. Na šoli je 24 sekcij — modelarska in raketna, razne športne sekcije, glasbena, dramska, recitacijska in novinarsko-obveščevalna. Gojenci in njihovi vzgojitelji imajo na voljo čudovite športne objekte — velik plavalni bazen, igrišča za košarko, tenis, nogomet, od-

bojko, roket in dve dobro opremljeni telovadnici.

Ta široka dejavnost pa ni zaprta samo v krog šole. Povezana je z mestno skupnostjo, z Mostarjem, z regijo. Eno najbolj dragocenih priznanj, ki jih je dobila letalska gimnazija „Maršal Tito“ ob jubilejni 30-letnici zmage nad fašizmom in življenja v svobodi, je „plaketa 14. februar mesta Mostar“.

NAJLJUBŠI OBISKOVALEC

Ta izjemna vzgojnoizobraževalna ustanova je v svojem štirinajstletnem obstoju dosegla ogromno uspehov, prejela veliko priznanj. Najljubši od vsega pa jim je bil Titov obisk aprila leta 1971. Ta je spodbuda za prihodnje, boljše in večje dosežke. Tedaj je vrhovni komandant naše armade Josip Broz-Tito dejal: „Pozdravljeni, dragi mladi prijatelji, gojenci vojnega letalstva! Zelo sem vesel, da sem končno vendarle prišel med vas. O vas sem slišal samo najboljše. Nadaljujte tako, da bom tudi v prihodnje slišal o vas samo dobro: dobro se učite, da boste jutri znali braniti našo socialistično skupnost in naše nebo. Srečen sem, ker vidim, da vlada tukaj duh prave socialistične vojaške šole.“

Cestitati moram učiteljem in se jim zahvaliti, ker vzgajajo branilce naše socialistične dežele. Dovolite, da vam še enkrat toplo priporočim: nikdar ne pozabite, da boste morali vi ju-

trišnji vojni letalci, braniti tisto, za kar so naši narodi ogromno žrtvovali.

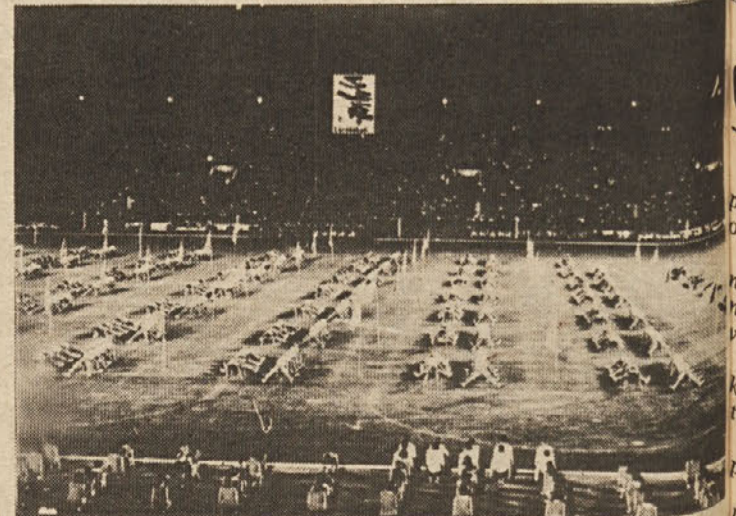
Zaupam vam in prizadeval si bom — da bom storil kolikor bom v moji moči za to, da boste imeli še boljše možnosti za opravljanje sedanjih šolskih in prihodnjih odgovornih nalog.

Zdravo, mladi gojenci našega letalstva!“

Te Titove besede nosijo gojenci v srcih. Kažejo jim pot in jih vodijo k zorenju v močne družbenopolitične osebnosti, v branilce in graditelje samoupravnega socializma. Tako je povedal Meksud Purković, učenec, predsednik Zveze socialistične mladine v šoli.

Takih pripovedi ni konca. In vendar, povejmo še nekaj: če bi znali govoriti odstotki in številke, bi povedali, da 80% teh mladeničev, ki so končali šolanje v letalski gimnaziji „Maršal Tito“, vsako leto obišče Mostar in šolo — da vidijo prijatelja, ki so ga zapustili profesorja, strica Davida — tarna šole, ki je tu že od vsega začetka. Vrnejo se v mesto, ki jim je dalo sonce in modrina, ljubezen in prširnost. Vse to nosijo v sebi. In naj zapišemo še tole: direktor Predrag Vulić je povedal, da dobivajo na šoli tudi pisma deklet, ki se jezijo in sprašujejo, zakaj se ne morejo vpisati v to šolo, čeprav bi si rade.

NIKOLA NIKIĆ

Dan mladosti, stadion JLA v Beogradu: vaja gojencev letalske gimnazije

Kultura

Češko slikarstvo v gosteh

Razstava češkega slikarstva 19. stoletja in začetkov 20. stoletja ljubljanski Narodni galeriji spada prav gotovo med redke in dragocene gostujoče prireditve. Komur je v spominu bogata zbirka v praški Narodni galeriji, bo seveda doumel, da gre pri ljubljanski razstavi za skrbno preiščeni izbor, ki povsem ponazarja težnje in sloge, zgledovanja in posebnosti, značilnosti in dosežke češkega slikarstva 19. stoletja ter tiste začetke 20. stoletja, ki so zaznamovani z impresionizmom in zgodnjim ekspresionizmom.

In vendar je treba pristaviti, da je slikarski izbor za ljubljansko razstavo premišljen, saj s pretanjenim občutkom kaže predvsem svoje: razstava želi ponazoriti stopnjo češkega slikarstva navele dode — njegove značilnosti in dosežke, po drugi strani pa se saj nekoliko odmiha njihovi ožji tematični specifičnosti, ki bi bila lovenskemu obiskovalcu zaradi zgodovinskih ali sorodnih nagibov težje razumljiva. O izboru bi torej lahko rekli, da je hkrati animiv, dojemljiv, evropski. Tako npr. ne najdemo obilja romantično-zgodovinskih motivov, ki so odigrali svojo pomembno vlogo v času, ko je Češka, podobno kot Slovenija, živela v trdih razmerah avstro-ogrske monarhije. Zgodovinska motivika je torej zastopana dokaj zmerno, „naravno“, tudi portretov znanih čeških osebnosti ni, čeprav je tudi portret predstavljen kot gojena zvrst slikarstva. Ob tem se utrinjajo primerjave z našimi slikarji. Verjetno bo za sodobnega gledalca najmikavnejši del razstave o impresionizmu in zgodnjem ekspresionizmu. Kajpak so nekateri med zastopanih slikarjev kasneje nadaljevali ustvarjanje tudi v druge smeri.

Oglejmo si le nekatera imena: Jozef Manes je pojem češke romantične umetnosti, njegove slike in grafike se razpenjajo od narodne motivike do krajin in začetkov realizma. Jaroslav Čermak je posebno zanimiv tudi za nas s svojo „črnogorsko motilko“ in z oživiljanjem uporniške misli. Mikolaš Aleš, slikar in pisar, je poznan predvsem po zgodovinski motiviki, ki budi narod. Antonin Chittussi pa je krajinar modernega kova, ki presega tradicionalno šolo. Impresionistično obdobje Antonina Slavička pričuje temperamentno impulzivnost. Maxa Švabinskega najdemo na tej razstavi v „prečiščeni“ predstavitvi, njegova fantazija navezanost na tradicijo ne prideta več toliko do izraza. Ker je razstava časovno omejena, prikaže le del mnogostranske umetniške osebnosti Ludovika Kube, njegovega intimizma v svojstvenih bleščečih barvah.

Razstavniki katalog, žal, tokrat ni študijski, marveč le informativen. Ob ogledovanju dosežkov češke umetnosti se ponujajo primerjalne možnosti, ki niso same sebi namen, tem bolj, če vemo, da so bili češki in naši umetniki povezani. Razstava v Narodni galeriji bo odprta do 1. junija.

G.

Zobčenceva žena, 1860, olje, Jaroslav Čermak

Čudoviti prah

ČUDOVITI PRAH — najnovejši film Milana Ljubiča, posnet po znani odlični noveli hrvaškega pisatelja Vekoslava Kaleba, je pri občinstvu ugodno sprejet.

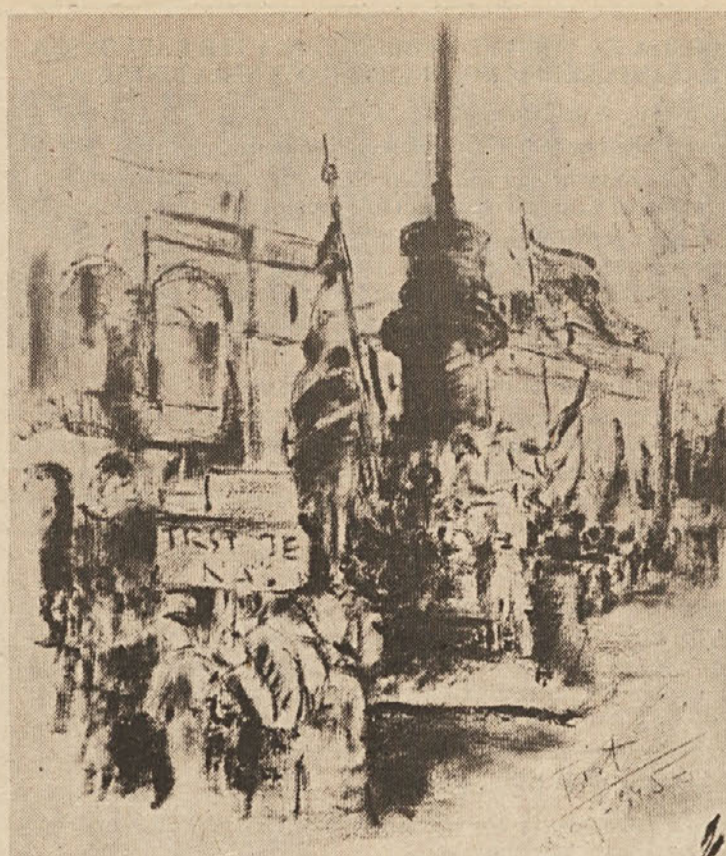
Zgodba, ki je potopis ali bolje rečeno, meditacija človekove nemoči in upornosti, nosi sporočilo tragično poetične nesmiselnosti vojne in njene večne lepote, kadar je ta vojna pravična, vsiljena in jo moramo sprejeti kot dejstvo.

Goli in deček sta sinonim svobode. Njuna mučeniška pot v kamnitem svetu pa je izostrena projekcija usodnih in neponovljivih trenutkov zadnje vojne.

Ogled filma učencem višjih razredov osemletk in srednjih šol je priporočil zavod SRS za šolstvo.

Film so si ogledali že v Kranju, Ilirski Bistrici, Postojni, Ljubljani in Novem mestu.

L. L.

Osvoboditev Trsta, pastel, tempera, 1945, Nande Vidmar

Partizanska grafika in risba

V počastitev 30-letnice osvoboditve je ljubljanska Moderna galerija priredila med 25. aprilom in 11. majem razstavo partizanske grafike in risbe. Čeprav ne bi mogli reči, da podaja sedanja razstava kompletno gradivo, pa je izbor vendarle zelo premišljen, saj pregledno in vsestransko oživilja čas NOB. To pa je tudi poglobitveni namen. Gre namreč za dokument in umetniško pričevanje, za agitacijsko vsebino in prikaz skupne usode in borbe. Ko po tridesetih letih in več oživiljamo čas najtežjih vojnih navzkrižij in revolucionarnega duha, si kar težko zamislimo likovne umetnike — da ob zubljih vojne sploh lahko ustvarjalno prikažejo čas in idejo s tolikšno dostopnostjo, razumljivostjo, v skupnem trpljenju, ob skupni moči in veri, v skupni borbenosti in idealih. In pri mnogih znanih umetnikih npr. pri B. Jakcu, F. Miheliču — mnogo lažje razumemo njihovo povojno ustvarjanje, če zremo na njihova medvojna dela. Na razstavi so prikazana dela naših umetnikov od Nikolaja Pirnata, Nandeta Vidmarja pa do Doreta Klemenčiča-Maja, Iva Subica, Ivana Seljaka-Čopiča in drugih. Kakor je realizem skupna poteza vseh nastopajočih, pa je realistični razpon naravno širok, vse od groteske pa do poetičnega lirizma. Morda je Božidar Jakac med temi umetniki tudi najbolj vplival na tedanje mlajše ustvarjalce. Kasneje, verjetno na jesen, pa se obeta razstava, ki bo prikazala likovno umetnost jugoslovanskih narodov v NOB. Sedaj jo lahko vidimo v beograjskem Muzeju moderne umetnosti.

Koncert mladih nagrajencev

Evropski koncert mladih nagrajencev nacionalnih tekmovanj iz Avstrije, Belgije, Francije, ZR Nemčije in Jugoslavije, ki je bil 28. aprila, je lepo uspel. Mlade soliste je spremljal orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom dirigenta Antona Kolarja.

Izvajalci so nastopili z deli J. Haydna: Koncert za trobento in orkester v Es-duru, W. A. Mozarta: Koncert za flavto in harfo v C-duru, F. Mendelssohna: Koncert za violino in orkester v G-molu, M. Brucha: Koncert za violino in orkester v G-molu, A. Hačaturjana: Koncert za klavir in orkester.

Solisti so bili: Hannes Laubin, trobenta, ZR Nemčija, Marc Grauwels, flavta, Belgija, Friderique Cambrelin, harfa, Francija, Monika Skalar, violina, Ljubljana, Reinhold Wolf, violina, Avstrija, Nenad Popović, klavir, Beograd.

L. L.

»Ptički brez gnezda« v Mladinskem gledališču

Ptički brez gnezda — aktualizirana moralistična zgodba znanega slovenskega satirika Frana Milčinskega je v predstavitvi Mladinskega gledališča iz Ljubljane doživela angažirano uprizoritev. Nedognane in artistične zavoje, ki jih v knjigi ni, je dramaturg Primož Kozak suvereno vključil v igro in jim dodal zlahtno gledališko obliko.

Torej so Ptički brez gnezda tudi gledališko doživetje. Klasični satirični tekst enega najbolj nadarjenih slovenskih piscev tovrstnih besedil je postal tako priljubljena igra za mlade.

Kako se ta razplete?

Lahko bi rekli: „Srečen konec vse na glavo postavi“... Srečen konec se namreč nadaljuje v novih vragolijah: najbolj brezbržni in zaskrbljeni Kocmur (Brane Ivanc) mora v ječo, Pirčev Tonček, ki ga je odlično zaigral Sandi Pavlin, pa v svoje potepuško brezbržje.

Predstava, obarvana z mladeniškim nemirum, je bila dragocena predvsem zaradi poetične in dramaturške svobodne uprizoritve in songov v secesijskem duhu, ki so zbužali splošno odobravanje in bodo mlademu gledalcu v posebno veselje.

Omenimo naj, da je bila igra v prvem delu nekoliko pretirano malomeščanska in moralistično obarvana, zato je bil ta le dolgočasen uvod v zares živo in aktualno problematiko. Gre za pobjeg, ki je tudi danes, 60 let po nastanku povesti, še zmerom žgoč problem naših vzgojiteljev.

Ansambel Mladinskega gledališča je izpolnil pričakovanja gledalcev. To pomeni, da je uigrani in homogeni kolektiv prizadevno in odgovorno sledil režiserjevi moderni stvaritvi in nelahkim zahtevam igre.

LADISLAV LESAR

AKTUALNO O DANAŠNJI UMETNOSTI

Kameleonstvo

Srečanje z japonskim umetnikom je vedno zanimivo. Japonci so dosegli skrajni vrh civilizacije. Svoje tradicije ne ohranjajo le v muzejih, ampak jo imajo tudi v svojih rokah in srcih.

Med pogovorom mi je znani japonski kipar izdelal iz papirja nekaj komaj za centimeter velikih ptic. To so „prave“ ptice, ki imajo krila, trup in glavo. Celo letijo. „Nič posebnega,“ me je zavrnil, ko sem se čudil njegovi ročni spretnosti, „to delajo pri nas vsi od otrok do starcev“.

„Veste,“ je nadaljeval, „v pogovoru z vami imam občutek, da se pogovarjam z Japoncem. Med nami ni razlike. Pri nas je tako kot pri vas: mladi žele študirati, hitro oditi na svoje, imeti stike brez obveznosti. Biti hočejo samostojni. Po vsej Evropi, v vsakem mestu lahko vidite japonske študente z nahrbtnikom, ki nabirajo v zapiske svoj pogled na svet kot skrbni zbiralci metuljev. Tudi sam sem odšel v Evropo in ostal v Italiji...“

Danes je tridesetletni Keizo Morishita priznan umetnik v Italiji in drugod.

Z dvanajstimi leti je prišel v Milano. Tam se je sprijateljil z deset let starejšim slikarjem Valertjem Adamijem in mu pomagal pri slikanju. Slišali smo celo, da dela zanj slike.

Keizova zgodba pa je zanimiva z več plati. Kako je mogoče sredi Italije, polne umetnosti, ustvarjati in uspevati? Njegova umetnost je seveda moderna in ima dvojne poteze: japonske in evropske. Sam imenuje to smer kameleonizem. To je spretno prilagajanje modernemu in staremu.

Slikarstvo Japonca Keiza je moderno. Izdeluje slike aerodinamičnih oblik, vedno uporablja kubistični način poudarjenega stopnjevanja, okroglin in kvadrov v večtonskih prehodih. O svojem slikarstvu pravi, da izvira iz mladostnih invencij, spominov, nikdar pa ne iz del evropskih slikarjev neposredno, čeprav bi včasih to lahko domnevali.

Ker je živel ob morju, nanj izredno močno vpliva horizont. Vodoravnice umirjajo njegove kompozicije in akrobacije, bodisi kubistično zasnovanih sestavov, ali pa kristaliničnih prehodov kubusov in barvnih prehodov plasticitet.

Najprej nanese na platno horizont, toda, kar pripoveduje, skuša prevesti v simbole. Pravi, da dela bolj po instinktu, drugače kot so delali tisti simbolisti pred sto leti. Ti so bili bolj preračunljivi.

Keizo nadaljuje: „Rojen sem bil med Nagasakijem in Hiroshimo, blizu Koreje, na čudovitem otoku, ki ga, žal, motijo neprestani potresi. Na otoku se močno poznajo tradicije stare kitajske civilizacije. Japonci smo se vedno trudili izpopolnjevati svojo civilizacijo na področju figurativnih umetnosti in tudi v gledališču. Japonci si prizadeva očuvati čistost razcveta umetnosti, ne pa jo razvijati. Tega je bilo konec leta 1945. Rodila se je nova Japonska. Toda jaz, ki sem bil rojen v tej moderni Japonski, sem poln protislovij: v šoli so me vzgajali ameriškansko, v družini pa strogo tradicionalno. Zame je bilo normalno, da sem odhajal v šolo v obleki zahodnjakov, preden pa sem stopil v domačo hišo, sem se preoblekel. Temu sem rekel „kameleonizem ali kameleonstvo“.

Po osnovnem študiju sem se posvetil klasični kitajščini, kar bi tu v Italiji lahko primerjali z grščino. Nato sem od japonske vlade dobil popotnico za študij v tujini. Hotel sem postati slikar. Na Japonskem nima nihče „osebne prostora“, zato ima slikar težave. Preveč nas je. Niti pomisliti ni mogoče, da bi nekdo na Japonskem imel v svoji hiši svojo sobo in jo celo zaklenil. Imamo čudovite pokrajine, toda, žal, lahko delaš le daleč od doma.

... Nato sem se vpisal na akademijo v Breri, najprej na kiparstvo.

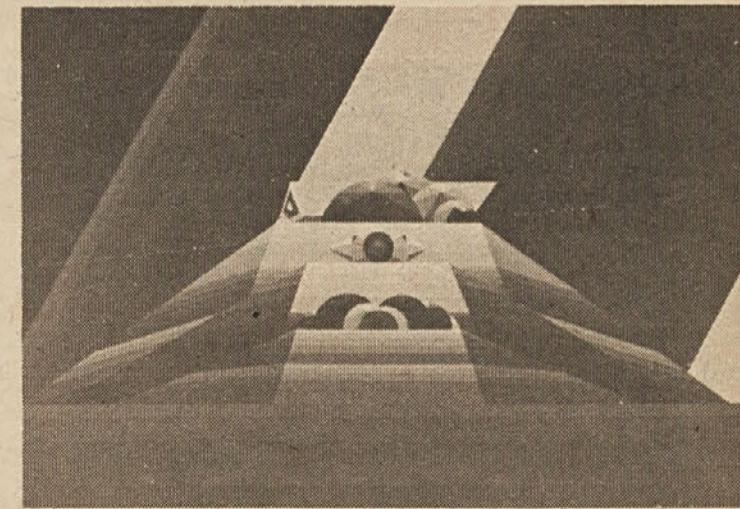
Pri Japoncih tudi ni v navadi, da bi si kdo načrtoval osebni prosti čas. Vedno smo skupaj. Tu v Italiji pa sem imel dovolj časa. Z Adamijem sva postajala vedno večja prijatelja; ni mi bil le mojster vzornik. Pripada podobni smeri kot italijanski metafizični slikarji polpretekle dobe, jaz pa sem ohranil sposobnosti kameleonizma. Ohranjam svojo tradicijo in se ne zgledujem po nikomer.

Veliko sem potoval, z avtostopom sem si pred leti ogledal vsa Evropa, pa tudi v Tokio sem se večkrat vrnil prek Los Angelesa...“

Slikarjev studio je poln slik. Na prvi pogled se zde Evropejcu težko čitljive, polne so geometrije, ostrih prehodov, diagonal, čistih robov. Keizo hudo mušno namigne, da so vseč predvsem otrokom. Toda izhodišča njegovega slikarstva so globoko v tradiciji. Prve njegove slike na akademiji so bile povsem v duhu Zena, popolnoma bele, čisto abstraktne kot „mu“, kar pomeni „nič“. Nato so nastajala nova dela: skrivnostni arhipelagi, abstraktne monumentalne igračke.

Keizo povezuje svoja dela v cikle. Naštejmo jih nekaj: FANTASTIČNE GEOGRAFIJE, ARHIPELAGI, PROJEKT IMPERIALNE ZGRADBE JAPONKEGA CESARSTVA, ČUDEŽNE DEŽELE... Prijatelji in znanci pravijo: „Srečen je naš Keizo!“

IGOR PLEŠKO

Dežela čudes, geometrijska kompozicija velike dimenzije, Keizo Morishita

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA TER KADROVSKE ZADEVE OBČINSKE SKUPŠČINE KOČEVJE

razpisuje prosto delovno mesto

— ravnatelja vzgojnovarstvenega zavoda Kočevje

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še tele:

- da imajo končano vzgojiteljsko šolo in opravljen strokovni izpit
- da imajo deset let prakse na področju vzgoje in izobraževanja ter potrebne družbenopolitične in moralne lastnosti.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnitvi pogojev komisiji za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve občinske skupščine Kočevje.

Nastop službe 1. septembra 1975.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA TER KADROVSKE ZADEVE OBČINSKE SKUPŠČINE KOČEVJE

razpisuje prosto delovno mesto

— ravnatelja osnovne šole Kočevje

Kandidat mora izpolnjevati pogoje za učitelja osnovne šole in imeti 10 let neposredne pedagoške prakse v osnovni šoli.

Poleg strokovne izobrazbe bodo pri izbiri kandidata upoštevana:

- družbenopolitična merila, kot so odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, ustvarjalni odnos do samoupravljanja in delitve po delu
- moralno etična merila, kot so odnos do dela, ljudi in sodelavcev, poštenost, odgovorno gospodarjenje z družbenimi sredstvi, zavzetost za spoštovanje zakonitosti, sposobnost povezovanja pravic z dolžnostmi in odgovornostjo ter aktivno delo v družbenopolitičnih organizacijah.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnitvi pogojev komisiji za volitve in imenovanja ter kadrovske zadeve občinske skupščine Kočevje.

Nastop službe 1. septembra 1975.

Rok prijave je 15 dni po objavi razpisa.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA TER KADROVSKE ZADEVE OBČINSKE SKUPŠČINE KOČEVJE

razpisuje prosto delovno mesto

— ravnatelja posebne osnovne šole Kočevje

POGOJI: Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da imajo visoko ali višjo ortopedagoško izobrazbo in 5 let prakse ter potrebne družbenopolitične in moralne kvalifikacije.

Nastop službe s 1. 9. 1975.

Kandidati morajo priložiti prijavi življenjepis in dokazila o izpolnitvi predpisanih pogojev.

Razpis velja 15 dni po objavi.

KOMISIJA ZA KADROVSKA IN ADMINISTRATIVNA VPRAŠANJA, VOLITVE IN IMENOVANJA SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA

razpisuje naslednja delovna mesta:

— ravnatelja glasbene šole v Murški Soboti

Pogoj: kandidat mora imeti z zakonom predpisano izobrazbo, vsaj 5-letno prakso v glasbenovzgojnem delu in vse osebne in moralne lastnosti za opravljanje vzgojnoizobraževalnega dela.

— direktorja delavske univerze v Murški Soboti

Pogoj: kandidat mora imeti poleg z zakonom predpisane izobrazbe vsaj 5 let prakse v izobraževalni organizaciji ali na delavski univerzi, sposobnost uveljavljanja sodobnih oblik in metod vzgojnoizobraževalnega dela in dosežkov vzgojnoizobraževalne teorije in biti moralno in politično neoporečen.

— ravnatelja osnovne šole Tišina

Pogoj: učiteljske in 10 let delovnih izkušenj v učnovzgojnem delu ali višja šola pedagoške smeri in 5 let vzgojnoizobraževalne prakse z opravljenim strokovnim izpitom.

— ravnatelja osnovne šole Rogašovci

Pogoj: višja ali visoka šola pedagoške smeri, opravljen strokovni izpit in vsaj 5 let delovnih izkušenj

— ravnatelja osnovne šole Gornji Petrovci

Pogoj: učiteljske, višja ali visoka šola pedagoške smeri, opravljen strokovni izpit in vsaj 5 let vzgojnoizobraževalne prakse.

Rok za prijave je 30 dni po objavi.

Kandidati naj pošljejo prijave, kolkovane z 2 din upravne takse ter priložijo življenjepis, dokazila o strokovnosti in o vzgojnoizobraževalni praksi Komisiji za kadrovska in administrativna vprašanja, volitve in imenovanja skupščine občine Murska Sobota.

KOMISIJA ZA VOLITVE IN IMENOVANJA TER KADROVSKA VPRAŠANJA SKUPŠČINE OBČINE SLOVENSKA BISTRICA

razpisuje delovni mesti:

— ravnatelja osnovne šole Pohorskega bataljona Oplotnica

Pogoj: za ravnatelja šole je lahko imenovan, kdor poleg pogojev, določenih v zakonu o osnovni šoli, izpolnjuje še tele pogoje:

- da ima opravljen strokovni izpit
- da ima nad 10 let vzgojnoizobraževalnega dela v šoli
- da se odlikuje v pedagoško organizacijskem delu
- da ima moralno politične lastnosti in da je aktiven družbenopolitični delavec

— ravnatelja osnovne šole Anica Černej Makole

Pogoj: za ravnatelja je lahko imenovan, kdor je končal učiteljske, višje pedagoško šolo, pedagoško akademijo ali ustrezno fakulteto, ima najmanj 5 let uspešne vzgojnoizobraževalne prakse in je opravil strokovni izpit. Imeti osebne in moralne lastnosti, potrebne za opravljanje vzgojnoizobraževalnega dela ter s svojo celotno poklicno in družbenopolitično dejavnostjo zagotavljati uresničevanje vzgojnoizobraževalnih smotrov samoupravne socialistične družbe.

Kandidati naj pošljejo vloge z življenjepisom, podatke v dosedanjem delu in dokazili o strokovni izobrazbi komisiji za volitve in imenovanja ter kadrovska vprašanja skupščine občine Slovenska Bistrica v 15 dneh po objavi razpisa.

DELAVSKA UNIVERZA POSTOJNA

razpisuje prosta delovna mesta za predavatelje na enotah šol za izobraževanje odraslih:

- profesorja zgodovine, samoupravljanja s temelji marksizma, kombinacija z geografijo;
- profesorja slovenskega jezika, zaželena kombinacija angleškega ali italijanskega ali nemškega jezika;
- profesorja matematike, po možnosti v kombinaciji s fiziko.

Za vsa delovna mesta se zahteva poleg diplome visoke šole tudi to, da imajo kandidati andragoški izpit in so moralno politično neoporečni.

Nastop dela za nedoločen čas s 1. septembrom 1975. Delo je v popoldanskem času. Rok prijave 15 dni po objavi razpisa. Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

Stanovanja ni, osebni dohodek po samoupravnem sporazumu za delavske univerze.

Prijavi s kratkim življenjepisom in nevedbi dosedanjih zaposlitev priložite dokazilo o izobrazbi in andragoškem izpitu (overovljeno fotokopijo).

ODBOR ZA MEDSEBOJNA RAZMERJA TEHNIŠKE ŠOLE ZA LESARSTVO V LJUBLJANI

razpisuje za nedoločen čas prosto delovno mesto

— učitelja telesne vzgoje

Pogoji za sprejem:

- dokončana visoka šola za telesno kulturo
- odslužen vojaški rok

Nastop dela s 1. septembrom 1975.

OSNOVNA ŠOLA BOGDAN TUŠEK

Miklavž

preklicuje delovni mesti

- učitelja biologije, kemije, spoznavanja narave in gospodinjstva
- učitelja zgodovine in zemljepisa, družbeno moralne vzgoje in spoznavanja družbe,

ki sta bili razpisani v Prosvetnem delavcu št. 7, z dne 11. aprila 1975.

ODBOR ZA MEDSEBOJNA DELOVNA RAZMERJA PRI OSNOVNI ŠOLI DOBROVO V BRDIH

razpisuje delovna mesta:

1. 2 učiteljev angleškega jezika (angleščina — slovenščina, angleščina — knjižničarstvo)
2. 2 učiteljev slovenskega jezika (slovenščina, slovenščina-srbohrvaščina)
3. učitelja matematike in fizike
4. učitelja glasbenega pouka
5. učitelja telesne vzgoje (ženska)
6. učitelja razrednega pouka
7. učitelja razrednega pouka 4. r za določen čas od 1. IX. 1975 do 30. VI. 1976 (podružnična osnovna šola Kojsko)
8. 3 vzgojiteljic
9. socialnega delavca

Pod točko 1. je na voljo enodružinsko stanovanje.

Pod točko 9. je na voljo enosobno stanovanje.

Rok za prijave 15 dni po razpisu.

STEKLARSKA ŠOLA V ROGAŠKI SLATINI

razpisuje prosto delovno mesto

— PEDAGOŠKEGA VODJE

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- da imajo visokošolsko izobrazbo pedagoške smeri
- da izpolnjujejo pogoje za učitelja srednje šole
- da so družbenopolitično angažirani delavci
- da imajo veselje do razvijanja izobraževalnega procesa skladno z načrtovanim razvojem šole.

Na voljo je družinsko stanovanje.

Kandidati naj pošljejo vlogo na steklarsko šolo Rogaška Slatina.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Razpisna komisija OSNOVNIH ŠOL „JTJ“ DOBROVNIK IN KOBILJE, OBČINA LENDA VA

razpisuje ta delovna mesta:

- učitelja zgodovine, zemljepisa in TSM, PRU
- učitelja matematike, PRU
- učitelja fizike in tehničnega pouka, PRU
- učitelja biologije in kemije, PRU
- učitelja glasbenega in likovnega pouka, PRU
- učitelja telesne vzgoje
- učitelja slovenskega in nemškega jezika samo za Kobilje

Pogoji: obvladanje slovenskega in madžarskega jezika.

ZDRAVSTVENA ŠOLA NOVO MESTO

razpisuje prosto delovno mesto

— učitelja za predmet samoupravljanje s temelji marksizma (diplomirani politolog ali sociolog ali zgodovinar)

Odbor za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE TONE ČUFAR, Ljubljana, Čufarjeva 11

razpisuje za nedoločen čas prosta delovna mesta:

- učitelja matematike in fizike, PRU ali P
- učitelja likovnega pouka, PRU ali P
- 4 učiteljev razrednega pouka za odd. PB, U ali PRU

Stanovanja ni.

RUDARSKI ŠOLSKE CENTER VELENJE, n. sub. o. SVET TOZD PEDAGOŠKA DEJAVNOST

razpisuje na podlagi 19. člena samoupravnega sporazuma medsebojnih razmerjih delavcev naslednja prosta delovna mesta:

- 3 učiteljev elektrotehniških predmetov — jaki tok
Pogoj: visoka ali višja izobrazba elektrotehniške smeri — jaki tok
- 2 učiteljev elektrotehniških predmetov — šibki tok
Pogoj: visoka ali višja izobrazba elektrotehniške smeri — šibki tok
- 3 učiteljev strojniških predmetov
Pogoj: visoka ali višja izobrazba strojne smeri
- učitelja rudarskih predmetov
Pogoj: visoka izobrazba rudarske smeri
- učitelja družboslovnih predmetov
Pogoj: visoka izobrazba družboslovne smeri
- učitelja tehnologije in praktičnega pouka
Pogoj: PA — smer tehnologija in praktični pouk ali višja izobrazba strojne smeri
- diplomiranega psihologa
- profesorja pedagogike
- socialnega delavca
Pogoj: višja šola za socialne delavce
- 2 vzgojiteljev v domovih
Pogoj: višja ali srednja izobrazba pedagoške smeri
- laboranta
Pogoj: strojni tehnik ali elektrotehnik

Rok za prijavo je 30 dni od razpisa. Kandidate bomo izbrali v 3 dneh po poteku razpisnega roka. Kandidati bodo o izbiri pismeno obveščeni.

Prijave sprejema kadrovsko-socialna služba RŠC Velenje, Prežihova 3.

VZGOJNOVARSTVENI ZAVOD SLOVENJ GRADEC

razpisuje prosta delovna mesta

— treh vzgojiteljic za občino Slovenj Gradec

Pogoj: Uspešno končana srednja vzgojiteljska šola diplomoma.

Nastop službe: 1. 9. 1975 za nedoločen čas.

Prijave s kratkim življenjepisom in sklepnim spričevalom sprejema ravnateljstvo zavoda 15 dni po objavi.

Na voljo so samske sobe!

Odbor za medsebojna delovna razmerja OSNOVNE ŠOLE BAKOVCI

ponovno razpisuje za nedoločen čas delovna mesta:

- dveh učiteljev matematike in fizike, P ali PRU
- učitelja nemškega jezika, P ali PRU
- učitelja slovenskega jezika, P ali PRU
- učitelja tehničnega pouka, P ali PRU
- učitelja glasbene vzgoje in za zbor, P ali PRU
- učitelja za 3. razred na podružnični šoli Dokležovje od 1. septembra 1975 do 1. marca 1976.

Rok prijave je 15 dni po objavi. Prijavijo se lahko tudi absolventi PA. Prednost imajo kandidati, ki bodo stanovali v kraju službovanja.

KOMISIJA ZA KADRE OSNOVNE ŠOLE ANTONA AŠKERCA RIMSKE TOPLICE

razpisuje prosta delovna mesta

- učitelja glasbenega in likovnega pouka na centralni šoli
- učitelja telesne vzgoje na centralni šoli, zaželena ženska
- učitelja tehničnega pouka na centralni šoli
- 3 učiteljev razrednega ali predmetnega pouka na podružnični šoli Jurkloster — stanovanje
- 2 učiteljev razrednega ali predmetnega pouka na podružnični šoli Henina — stanovanje
- Za razredni pouk sprejememo tudi absolvente in študente PA
- socialnega delavca za centralno in podružnične šole

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

OSNOVNA ŠOLA ANGEL BESEDNJAK, Maribor, Celjska 11

razpisuje za nedoločen čas prosti delovni mesti:

- učitelja biologije, P ali PRU
- učitelja glasbene vzgoje in za zbor, P ali PRU

Nastop službe 1. 9. 1975. Rok prijave 15 dni po objavi.

Kandidati naj vložijo prošnjo, življenjepis in dokazila o izobrazbi. Stanovanja ni.

POSEBNA OSNOVNA ŠOLA SEVNICA

razpisuje prosta delovna mesta:

- predmetnega učitelja tehničnega pouka za nedoločen čas
- dveh ortopedagogov za nedoločen čas
- ortopedagoga za določen čas
- predmetnega učitelja telesne vzgoje za 12 ur tedensko, možnost iz ortopedagoško izobrazbo, za nedoločen čas

Nastop službe za vsa razpisana mesta je 1. 9. 1975.

Prijave sprejema POSEBNA OSNOVNA ŠOLA SEVNICA 15 dni po objavi.

Šola bo obvestila o izbiri vse prijavljene v sedmih dneh po izbiri.

prosvetni delavec

List izdajata republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja SRS in izobraževalna skupnost SRS — Izhaja štirinajstredno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor. Direktorica in glavna urednica Neža Maurer, odgovorna urednica Marjana Kunej, tehnična urednica Tea Dominko. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6/1, telefon 315-585. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1/1, telefon 22-284, poštni predal 355-VII. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Letna naročnina: 50 din za posameznike, za šole in druge ustanove 80 din. Št. tek. računa 50100-601-16915. Tiska ČZP Ljudska pravica. ISSN 0033-1643 Po mnenju republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je list „Prosvetni delavec“ prost temeljnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu).